

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедри,

к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**

« ____ » _____ **20__** р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: Організація та удосконалення обліку виробничих запасів і
аналіз їх ефективного використання на підприємстві

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

_____ **Катерина ПОПЛАВСЬКА**

Науковий керівник

_____ **к.е.н., доцент**

науковий ступінь, посада

_____ **Ольга ГУБАРИК**

Дніпро – 2025

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри _____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

Поплавській Катерині Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Організація та удосконалення обліку виробничих запасів і аналіз їх ефективного використання на підприємстві

Науковий керівник: Губарик Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «14» жовтня 2025 року № 3069

2. Термін подання здобувачем роботи: 05 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: Закони України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, облікові дані і фінансова звітність ФГ «ВЕС-АГРО», наукові праці вітчизняних та закордонних науковців.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Теоретичні основи економічної ефективності використання запасів, їх обліку та аналітичного дослідження. Організаційні засади обліку виробничих запасів та напрями їх удосконалення та підприємстві. Аналітична оцінка ефективності використання виробничих запасів та управлінські рекомендації. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Ключові критерії для визнання запасів активами підприємства. Систематизація запасів за обліковими критеріями відповідно до чинних нормативних документів. Класифікація запасів за видами та підвидами з урахуванням їх характеристик. Характерні форми запасів, що відрізняють їх від інших активів. Нормативно-правова база, що регламентує процес обліку запасів. Теоретичні засади обліку запасів та їх відображення у фінансовій звітності. Побудований аналітичний фундамент відображення та управління запасами. Побудований теоретичний механізм аналізу та відображення запасів. Зміна структури та обсягів активів ФГ «ВЕС-АГРО» у 2020-2024 рр., тис. грн. Зміна структури та обсягів капіталу ФГ «ВЕС-АГРО» у 2020-2024 рр., тис. грн. Оцінювання та зміна фінансових результатів ФГ «ВЕС-АГРО». Динаміка відносних показників фінансової стійкості ФГ «ВЕС-АГРО». Аналіз показників ділової активності ФГ «ВЕС-АГРО». Аналіз фінансової ліквідності та платоспроможності ФГ «ВЕС-АГРО». Структурована система первинних

документів та порядок їх формування і обміну на підприємстві. Узагальнена схема специфіки організації синтетичного обліку у ФГ «ВЕС-АГРО». Запропонований алгоритм впровадження системи RFID для підвищення ефективності складського обліку запасів для ФГ «ВЕС-АГРО». Запропонований Фрагмент дашборду руху запасів як інструмент удосконалення аналітичного та складського обліку запасів для ФГ «ВЕС-АГРО». Аналітичне представлення пріоритетності вирощування насіння різних культур у ФГ «ВЕС-АГРО». Структура виробничого портфеля ФГ «ВЕС-АГРО» за 2024 р. у % питомої ваги окремих видів посівного матеріалу. Запропонована аналітична модель управління запасами ФГ «ВЕС-АГРО» як інструмент підвищення ефективності їх використання та подальшої реалізації. Прогнозна оцінка динаміки собівартості та чистого доходу від реалізації продукції ФГ «ВЕС-АГРО» на 2026 рік.

6. Консультація розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 6 травня 2025 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи економічної ефективності використання запасів, їх обліку та аналітичного дослідження	Червень-листопад 2025 р.	
2	Організаційні засади обліку виробничих запасів та напрями їх удосконалення та підприємстві	Серпень - вересень 2025 р.	
3	Аналітична оцінка ефективності використання виробничих запасів та управлінські рекомендації	Жовтень-листопад 2025 р.	
4	Вступ, висновки	Листопад 2025 р.	
5	Список використаної літератури	Жовтень-листопад 2025 р.	
6	Оформлення роботи	Листопад 2025 р.	

Здобувачка _____
(підпис)

_____ Катерина ПОПЛАВСЬКА
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

_____ Ольга ГУБАРИК
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ, ЇХ ОБЛІКУ ТА АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	11
1.1. Характеристика економічної природи формування та використання запасів	11
1.2. Сучасні підходи до організації обліку запасів у вітчизняних підприємствах	16
1.3. Аналіз теоретичних аспектів проведення дослідження запасів	20
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПІДПРИЄМСТВІ	25
2.1. Фінансово-економічна характеристика господарства та структура бухгалтерської служби	25
2.2. Сучасний стан організації обліку виробничих запасів: проблеми та практичні аспекти	33
2.3. Напрями удосконалення організації обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО»	37
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА УПРАВЛІНСЬКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	44
3.1. Методологія оцінки ефективності використання виробничих запасів у господарстві	44
3.2. Удосконалення аналітичних процесів шляхом формування	47

розрахункових моделей управління використанням запасів ФГ «ВЕС-АГРО»

Висновки до розділу 3	52
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

РЕФЕРАТ

Тема: Організація та удосконалення обліку виробничих запасів і аналіз їх ефективного використання на підприємстві

Кваліфікаційна робота містить: 64 с., 18 рис., 4 табл., 53 літературних джерела.

Об'єктом кваліфікаційного дослідження є процес організації та вдосконалення обліку виробничих запасів, а також аналіз їх ефективного використання на підприємстві.

Предметом кваліфікаційного дослідження є методи, інструменти та аналітичні підходи до обліку та оптимізації використання виробничих запасів на підприємстві для підвищення ефективності виробничої та фінансової діяльності.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення організації обліку виробничих запасів на підприємстві, аналіз ефективності їх використання та розробка рекомендацій щодо вдосконалення облікових процесів з метою підвищення ефективності управління та раціонального використання матеріальних ресурсів.

Методи дослідження, які використані у кваліфікаційній роботі, включали комплекс підходів, що забезпечував всебічний аналіз проблеми. Для вивчення теоретичних аспектів обліку виробничих запасів та обґрунтування пропозицій щодо його вдосконалення використовувалися методи аналізу та синтезу, що дозволили систематизувати і узагальнити наукові дані. Порівняльний аналіз застосовувався для оцінки фактичного стану обліку та виявлення резервів підвищення його ефективності, а спостереження та експертні оцінки дозволили врахувати особливості практичної організації обліку на підприємстві. Для оцінки ефективності використання виробничих запасів та визначення напрямів оптимізації використовувався статистичний та економічний аналіз, а метод моделювання забезпечив можливість прогнозування впливу запропонованих змін на діяльність підприємства. У цілому застосування зазначених методів забезпечило комплексний підхід до дослідження проблеми організації та вдосконалення обліку виробничих запасів.

В результаті дослідження розкрито особливості організації обліку виробничих запасів на підприємстві, визначено проблемні аспекти їх ведення та запропоновано шляхи вдосконалення облікових процесів, а також проведено аналіз ефективності використання запасів для підвищення продуктивності та економічної стабільності господарства.

Результати дослідження впроваджені в практику ФГ «ВЕС-АГРО» м.Олександрія Кіровоградської області.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ОБЛІК ЗАПАСІВ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ,
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ,
ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ, УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ.

ABSTRACT

Topic: **Organization and improvement of inventory accounting and analysis of their effective use at the enterprise**

The qualification work contains: 64 pages, 18 figures, 4 tables, 53 literary sources.

The object of the qualification study is the process of organizing the accounting of production stocks and managing their effective use at the enterprise.

The subject of the qualification study is the methods, forms and tools of the organization of inventory accounting and the evaluation of the efficiency of their use at the enterprise.

The purpose of the qualification work is to study the organization of inventory accounting at the enterprise and develop proposals for its improvement in order to increase the efficiency of the use of material resources.

The research methods used in the qualification work included a set of approaches that provided a comprehensive analysis of the problem. The methods of analysis and synthesis were used to study the theoretical aspects of inventory accounting and justify proposals for its improvement, which allowed to systematize and summarize scientific data. Comparative analysis was used to assess the actual state of accounting and to identify reserves for improving its efficiency, and observations and expert assessments made it possible to take into account the peculiarities of the practical organization of accounting at the enterprise. Statistical and economic analysis was used to assess the efficiency of the use of production stocks and determine optimization directions, and the modeling method provided the possibility of forecasting the impact of the proposed changes on the company's activities. In general, the application of the specified methods provided a comprehensive approach to the study of the problem of organization and improvement of inventory accounting.

As a result of the study, the peculiarities of the organization of accounting for production stocks at the enterprise were revealed, problematic aspects of their management were identified and ways of improving the accounting processes were proposed, as well as an analysis of the effectiveness of the use of stocks to increase the productivity and economic stability of the economy was carried out.

The results of the research are implemented in the practice of FG «VES-AGRO» in Oleksandria, Kirovohrad region.

KEY WORDS

INVENTORY ACCOUNTING, UTILIZATION EFFICIENCY, ACCOUNTING, ACCOUNTING IMPROVEMENT, ECONOMIC ANALYSIS, INVENTORY MANAGEMENT, AGRICULTURAL ENTERPRISE

ВСТУП

Актуальність теми. Виробничі запаси є однією з найважливіших складових активів підприємства, що забезпечують безперервність виробничого процесу та формування собівартості продукції. Раціональна організація обліку запасів сприяє ефективному управлінню матеріальними ресурсами, оптимізації витрат і підвищенню конкурентоспроможності підприємства. В умовах динамічного розвитку ринкової економіки, цифровізації облікових процесів і змін у нормативно-правовій базі зростає потреба у вдосконаленні методики ведення бухгалтерського обліку запасів. Особливо це актуально для аграрних підприємств, діяльність яких характеризується сезонністю, значною часткою матеріальних витрат і необхідністю оперативного контролю за використанням ресурсів. Саме тому дослідження питань організації та вдосконалення обліку виробничих запасів має важливе практичне значення для підвищення ефективності господарської діяльності та забезпечення достовірності фінансової звітності.

Проблематиці обліку й аналізу виробничих запасів присвячено праці багатьох науковців, серед яких Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.В. Кужельний, Л.В. Нападовська, О.В. Лишиленко, В.М. Пархоменко, Т.П. Карпова, а також зарубіжні дослідники Дж. Ріс, Г. Харрісон та інші. Їхні наукові розробки стосуються класифікації запасів, методів їх оцінки, документування руху, організації аналітичного обліку та використання інформаційних технологій у процесі управління матеріальними ресурсами. Водночас питання адаптації облікових підходів до специфіки діяльності конкретних підприємств, зокрема фермерських господарств, залишаються недостатньо розробленими, що обумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організації обліку виробничих запасів та розробка пропозицій щодо його вдосконалення з метою підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі основні завдання:

- проаналізувати економічну природу формування та використання запасів на підприємствах;
- дослідити сучасні підходи до організації обліку запасів у вітчизняних підприємствах;
- вивчити методи аналітичної оцінки ефективності використання виробничих запасів;
- проаналізувати фінансово-економічний стан ФГ «ВЕС-АГРО» та структуру бухгалтерської служби;
- визначити сучасний стан організації обліку виробничих запасів на підприємстві та проблемні аспекти;
- розробити пропозиції щодо удосконалення обліку виробничих запасів на ФГ «ВЕС-АГРО»;
- побудувати розрахункові моделі управління запасами для оцінки їх впливу на доходи, витрати та фінансові результати;
- сформулювати практичні управлінські рекомендації щодо підвищення ефективності використання запасів та оптимізації ресурсів підприємства.

Об'єктом кваліфікаційного дослідження є процес організації обліку виробничих запасів та управління їх ефективним використанням на підприємстві.

Предметом кваліфікаційного дослідження є методи, форми та інструменти організації обліку виробничих запасів та оцінки ефективності їх використання на підприємстві.

Методи дослідження. Кваліфікаційне дослідження було здійснено в межах комплексу підходів, що забезпечували всебічний аналіз проблеми. Для вивчення теоретичних аспектів обліку виробничих запасів та обґрунтування пропозицій щодо його вдосконалення використовувалися методи аналізу та синтезу, що дозволили систематизувати і узагальнити наукові дані.

Порівняльний аналіз застосовувався для оцінки фактичного стану обліку та виявлення резервів підвищення його ефективності, а спостереження та експертні оцінки дозволили врахувати особливості практичної організації обліку на підприємстві. Для оцінки ефективності використання виробничих запасів та визначення напрямів оптимізації використовувався статистичний та економічний аналіз, а метод моделювання забезпечив можливість прогнозування впливу запропонованих змін на діяльність підприємства. У цілому застосування зазначених методів забезпечило комплексний підхід до дослідження проблеми організації та вдосконалення обліку виробничих запасів

Наукова новизна одержаних результатів. Результати роботи полягають у представленні комплексу рекомендацій, які дозволять ФГ «ВЕС-АГРО» здійснювати діяльність більш ефективно та сучасно. Основні акценти наукової новизни включають такі розробки:

вперше:

- розрахована прогнозна модель зміни рівня собівартості та чистого доходу від реалізації продукції в умовах економічних коливань у 2026 році;

удосконалено:

- розроблений механізм впровадження системи RFID-сканування для оптимізації складського обліку запасів підприємства;

- запропонований варіант використання дашборту руху запасів як елемент оптимізації аналітичного та складського обліку;

- побудований аналітичний концепт управління запасами підприємства з метою підвищення ефективності їх використання та реалізації;

набуло подальшого розвитку:

- власне тлумачення економічної сутності «запасів», яке включає пошаровий механізм їх формування, вирощування, виробництва та реалізації з урахуванням дотримання норм облікового законодавства окремим господарюючим суб'єктом;

- сформований теоретичний механізм аналізу використання та

відображення запасів у фінансовій та аналітичній системі підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що впровадження розроблених рекомендацій дозволяє ФГ «ВЕС-АГРО» підвищити рівень організації роботи та перейти на більш сучасний та ефективний рівень управління запасами. Крім того, запропоновані підходи можуть бути використані іншими господарствами аналогічного профілю, що сприятиме удосконаленню їх діяльності як у межах окремих виробничих процесів, так і в загальному економічному розвитку підприємств галузі.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Окремі результати дослідження, зокрема сучасні підходи до організації та аналізу обліку виробничих запасів на підприємстві, було представлено на III Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 22–23 жовтня 2025 р.), що підтверджує практичну значущість і наукову обґрунтованість одержаних результатів.

Публікації. Окремі результати кваліфікаційного дослідження опубліковано у двох наукових працях, зокрема: одній науковій статті у співавторстві, опублікованій у фаховому Інтернет-виданні, а також одній тезі, підготовленій одноосібно та опублікованій у збірнику матеріалів науково-практичної конференції.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 64 сторінок комп'ютерного тексту, робота містить 18 таблиць і 4 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ, ЇХ ОБЛІКУ ТА АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Характеристика економічної природи формування та використання запасів

Економічна суть формування та використання запасів полягає у їхній ролі як ключового елементу оборотних активів підприємства, що забезпечує безперервність виробничих і комерційних процесів, раціональне використання ресурсів та своєчасне задоволення потреб ринку. Запаси відображають вартість ресурсів, які перебувають у стані очікування використання у виробництві або реалізації, і відіграють важливу роль у системі управління ресурсами. Сьогодні багато науковців і практиків приділяють увагу фундаментальному аспекту визначення економічної суті запасів. Зокрема, Подолянчук О. А. зазначає: «Запаси включають сировину, матеріали, незавершене виробництво, готову продукцію і товари. Вони представляють реальні ресурси, що забезпечують функціонування підприємства» [33].

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», їхні основні характеристики слід виділити наступним чином: «Запаси є частиною оборотного капіталу підприємства, які можуть бути конвертовані у грошові кошти через виробництво чи продаж» [25].

На думку Одношевної О.О.: «Функціональна роль запасів для виробничого процесу забезпечують його безперервність, а для збуту є гарантією своєчасного виконання замовлень та задоволення споживчого попиту» [29].

Щоб краще відобразити економічну природу запасів, пропонується узагальнена схема показників, що визначають їх як активи підприємства

(рис. 1.1).

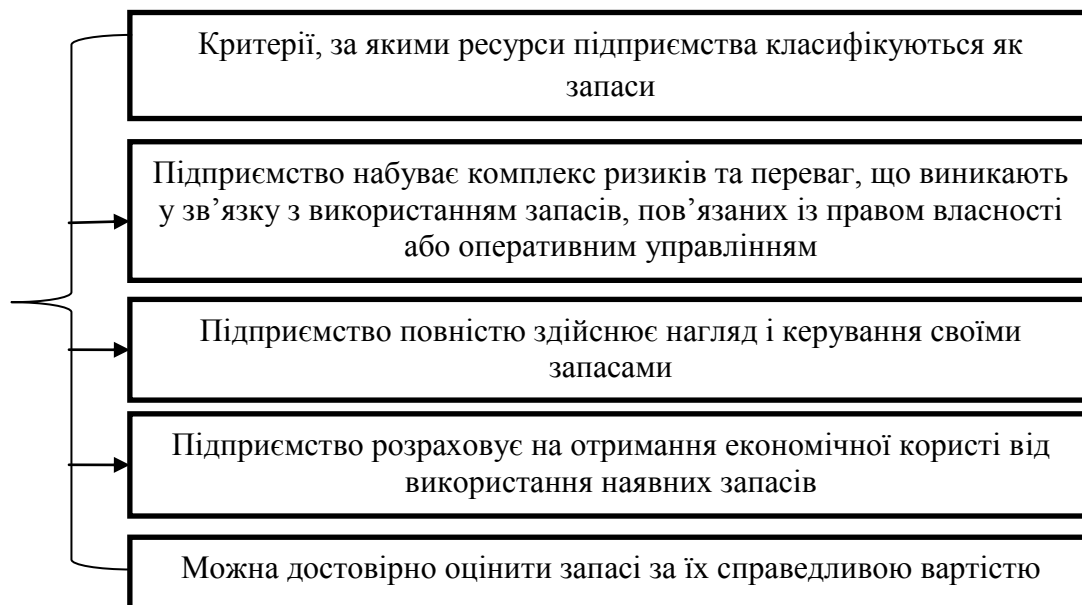

Рис. 1.1. Ключові критерії для визнання запасів активами підприємства

Відповідно до представленої схеми, запаси слід розглядати як активи підприємства за умови, що воно усвідомлено приймає на себе весь комплекс ризиків, витрат та економічних вигод, пов'язаних із їх використанням. Сутність запасів як активу підприємства також передбачає повний контроль над ними протягом виробничого процесу з метою максимізації отриманих вигод. Крім того, важливим показником визначення економічного змісту запасів є їх оцінка за справедливою вартістю на певну дату.

Підтверджуючи зазначене, Легеза Ю. продовжує думку в цьому напрямі, зазначаючи: «Запаси перебувають у постійному русі: поповнення, використання, збирання, перетворення та готову продукцію або товар» [20].

Як зазначають Шпінь В. та Мельник Т.: «Запаси можуть втратити свою цінність через псування, старіння чи зміни ринкових умов, потребу стратегічного підходу до їх формування та управління» [52].

У цьому контексті Крочак О., Матрос О. та Михайловина С. зазначають, що: «Ефективне управління запасами дозволяє мінімізувати втрати на їх закупівлю, зберігання та переміщення, що безпосередньо

впливає на прибутковість підприємства» [18].

Аналізуючи погляди різних дослідників, можна констатувати, що поняття запасів є досить широким і багатогранним. Водночас слід звернути увагу на їхні специфічні особливості у класифікації для бухгалтерського обліку, тому доцільно представити узагальнену схему класифікації (рис. 1.2).

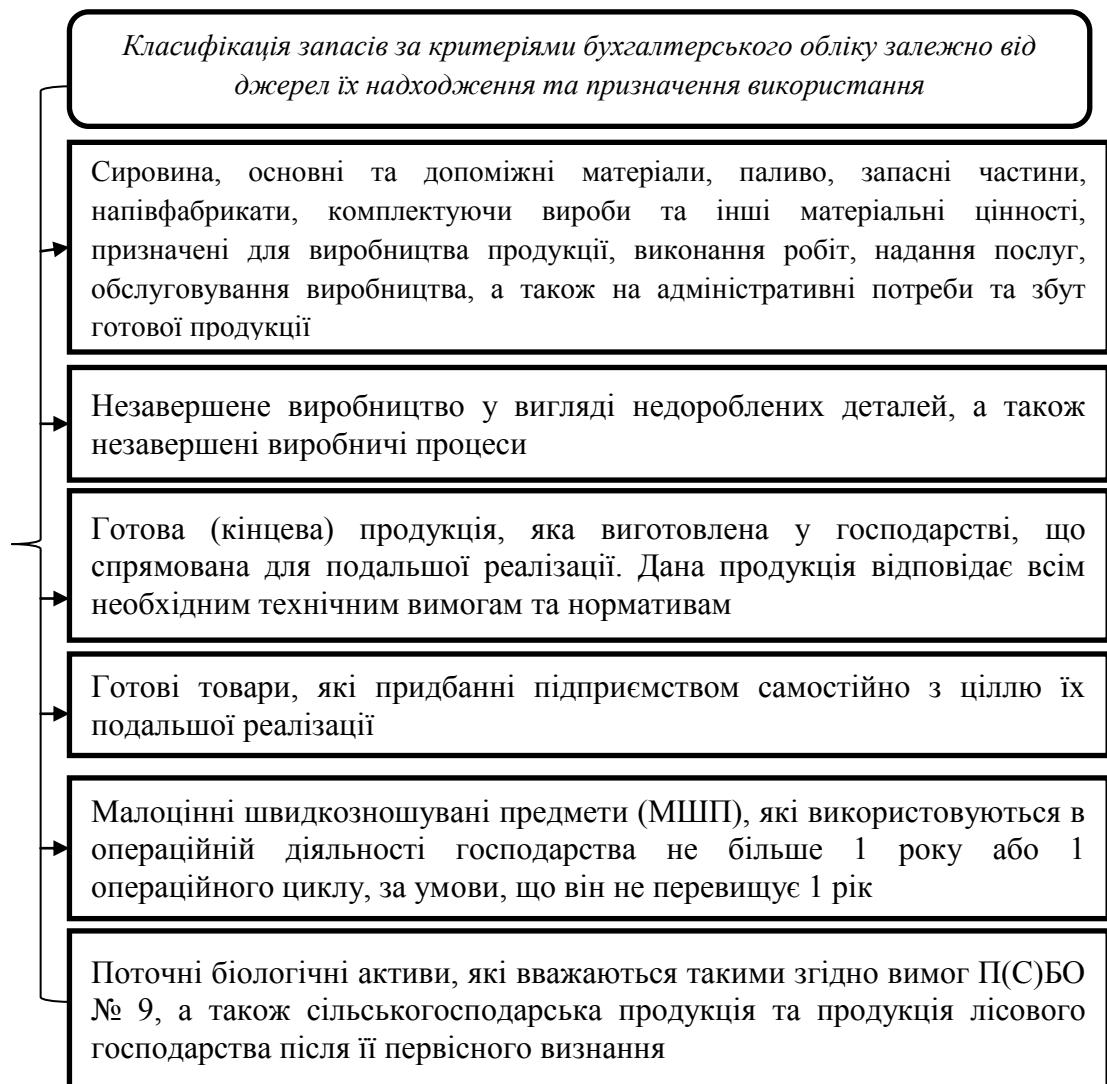

Рис. 1.2. Систематизація запасів за обліковими критеріями відповідно до чинних нормативних документів

Інформація, відображена на наведеній схемі, демонструє значну різноманітність запасів відповідно до вимог бухгалтерського обліку. Слід відзначити, що вони включають як неживі, так і живі біологічні активи, які

підприємство може зберігати для подальшого продажу або переробки. Ураховуючи такий широкий підхід до класифікації запасів у бухгалтерському обліку, можна виділити їхні підвиди. Детальніше розподіл запасів за підвидами наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Класифікація запасів за видами та підвидами з урахуванням їх характеристик

Як зазначає Цятковська О.: «Запаси є інструментом для підтримання ліквідності та стабільності діяльності підприємства. Їх обсяг та структура

впливають на фінансові показники, зокрема оборотність активів» [50].

Тлущкевич Н. виокремлює категорію запасів: «Економічна сутність запасів полягає у їх значенні як ресурсу, що забезпечує виробничо-збутову діяльність підприємства, його адаптацію до змін внутрішнього і зовнішнього середовища, а також підтримання стабільності фінансових потоків» [47].

Поділяють її погляди та додають власні міркування Самодай В., Донський М., Гладун М. наступним чином: «Ефективне управління запасами сприяє підвищенню рентабельності та конкурентоспроможності підприємства» [43].

Ми підтримуємо наведені вище позиції авторів різного профілю та пропонуємо власне визначення економічної сутності «Запасів», яке розглядає їх як багаторівневий процес формування, вирощування, виробництва та реалізації, що передбачає суворе дотримання норм бухгалтерського обліку та їх окреме відображення господарюючим суб'єктом.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що запаси є ключовим елементом оборотних активів підприємства, який забезпечує безперервність виробничо-комерційної діяльності, оптимізацію ресурсів та своєчасне задоволення потреб ринку. Їх економічна сутність полягає у здатності акумулювати вартість ресурсів, контролювати ризики та отримувати економічні вигоди під час використання у виробництві або реалізації. Аналіз наукових джерел демонструє багатогранність підходів до визначення запасів, їх класифікації та управління ними, що підкреслює необхідність системного та стратегічного підходу до обліку, контролю та ефективного використання запасів у господарській діяльності. Запропоноване власне визначення підкреслює багаторівневий характер процесу формування та використання запасів, що поєднує виробничі, облікові та управлінські аспекти.

1.2. Сучасні підходи до організації обліку запасів у вітчизняних підприємствах

Сучасні підходи до організації обліку запасів у вітчизняних підприємствах базуються на інтеграції традиційних принципів бухгалтерського обліку з новітніми методами контролю та управління ресурсами. Вони передбачають застосування систематизованих процедур оцінки запасів, відображення їх руху та вартості у фінансовій звітності, а також впровадження електронних інформаційних систем для автоматизації облікових процесів. Особлива увага приділяється достовірності оцінки, своєчасності відображення операцій та відповідності обліку вимогам чинного законодавства, що дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищити ефективність використання ресурсів і забезпечити прозорість фінансових показників.

Ведення обліку запасів вітчизняними підприємствами може ґрунтуватися на кількох теоретичних підходах, які враховують особливості господарської діяльності кожного підприємства, вимоги національних стандартів бухгалтерського обліку та загальний рівень економічної й безпекової стабільності в державі. Такі підходи доцільно розглядати з позицій традиційного способу ведення бізнесу, функціонального підходу, що робить акцент на оперативному обліку, а також аналітичного підходу, який слугує основою для формування інноваційних рішень у сфері обліку.

Погляди науковців щодо теоретичних засад обліку заробітної плати також є різними.

Так, Подолянчук О. А. зазначає, що запаси традиційно потребують: «Оцінка за історичною собівартістю, використання облікових методів оцінки, а також системного підходу до обліку запасів на всіх етапах: надходження, зберігання, використання» [33].

З позицією Подолянчук О. А. погоджується й Лежненко Л. І., яка підкреслює переваги традиційного підходу до обліку запасів, зазначаючи:

«Детальна регламентація документообігу має ряд переваг, зокрема простота та відповідність національним стандартам, а також легкість інтеграції у фінансову звітність» [21].

Аналіз запасів свідчить, що вони характеризуються специфічними формами та ознаками, які вирізняють їх серед інших активів підприємства. Узагальнену інформацію з цього питання наведено на рис. 1.4.

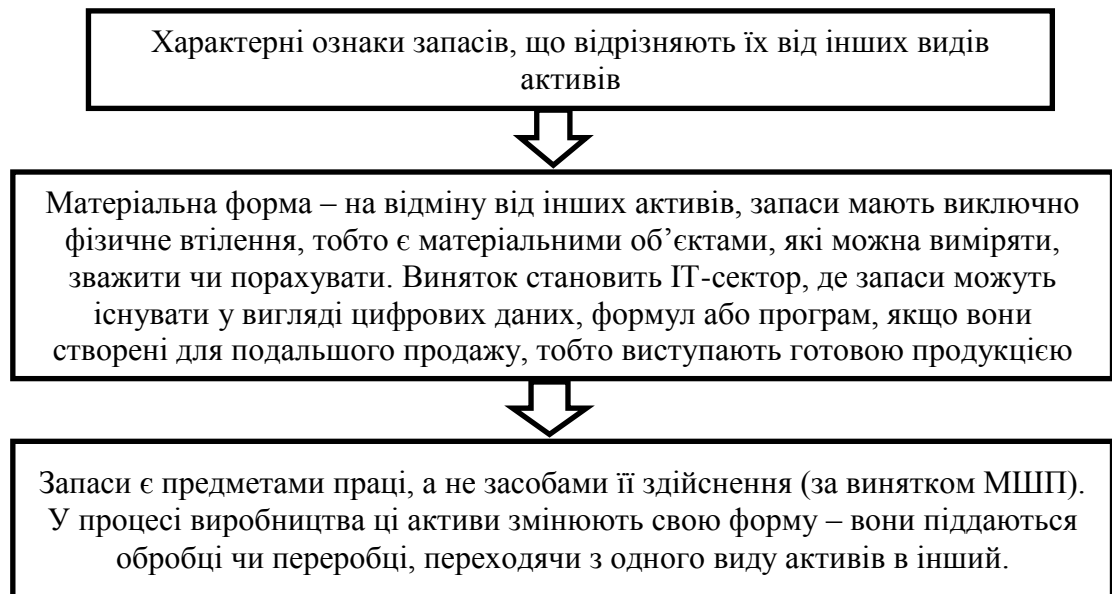

Рис. 1.4. Характерні форми запасів, що відрізняють їх від інших активів

У своїй роботі Костякова А. А. розкриває зміст функціонального підходу до обліку запасів, зазначаючи, що він спрямований на забезпечення оперативного контролю за запасами з урахуванням їх значення у виробничому процесі та логістичних ланцюгах. Авторка підкреслює: «Сегментування запасів за функціями (виробничі, страхові, збутові) дає можливість визначення критичних точок запасів, тобто мінімальний і оптимальний рівні» [17].

Варто підкреслити, що теоретичні засади та підходи до обліку запасів тісно пов’язані з нормативно-правовим регулюванням. В Україні нині діють закони, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інструкції, які забезпечують дотримання підприємствами вимог чинного законодавства під час здійснення операцій із запасами. Узагальнений перелік

основних нормативних актів подано на рис. 1.5.

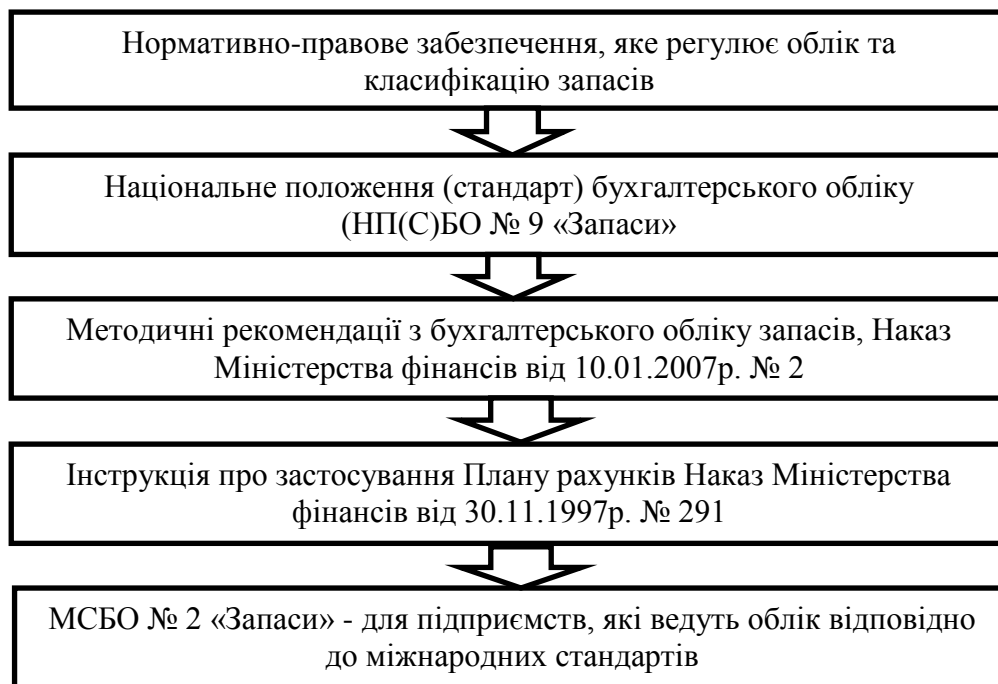

Рис. 1.5. Нормативно-правова база, що регламентує процес обліку запасів

Варто зазначити, що наведена сукупність нормативно-правових документів охоплює основні інформаційні засади, зокрема й МСБО № 2 «Запаси». Його правильне застосування забезпечує можливість у подальшому проводити економічний аналіз результатів діяльності підприємства з урахуванням ефективності використання запасів.

Варто підкреслити, що застосування інноваційних підходів до обліку запасів є запорукою їхнього достовірного відображення у господарській діяльності підприємства та, зокрема, у фінансовій звітності. На рис. 1.6 представлено узагальнену концепцію розподілу запасів у бухгалтерському обліку та їх відображення у звітності за відповідними статтями.

Запропонований теоретичний підхід дозволяє структурувати інформацію таким чином, що загальні виробничі запаси охоплюють вісім різних бухгалтерських рахунків, які забезпечують детальний розподіл запасів за видами, вартістю та етапами виробничого циклу. Крім того, форма фінансової звітності № 1 «Баланс» може містити більш розгорнуту

деталізацію запасів за окремими підвидами. Оскільки баланс відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, така деталізація дає можливість зацікавленим користувачам глибше оцінити структуру активів і зобов'язань підприємства.

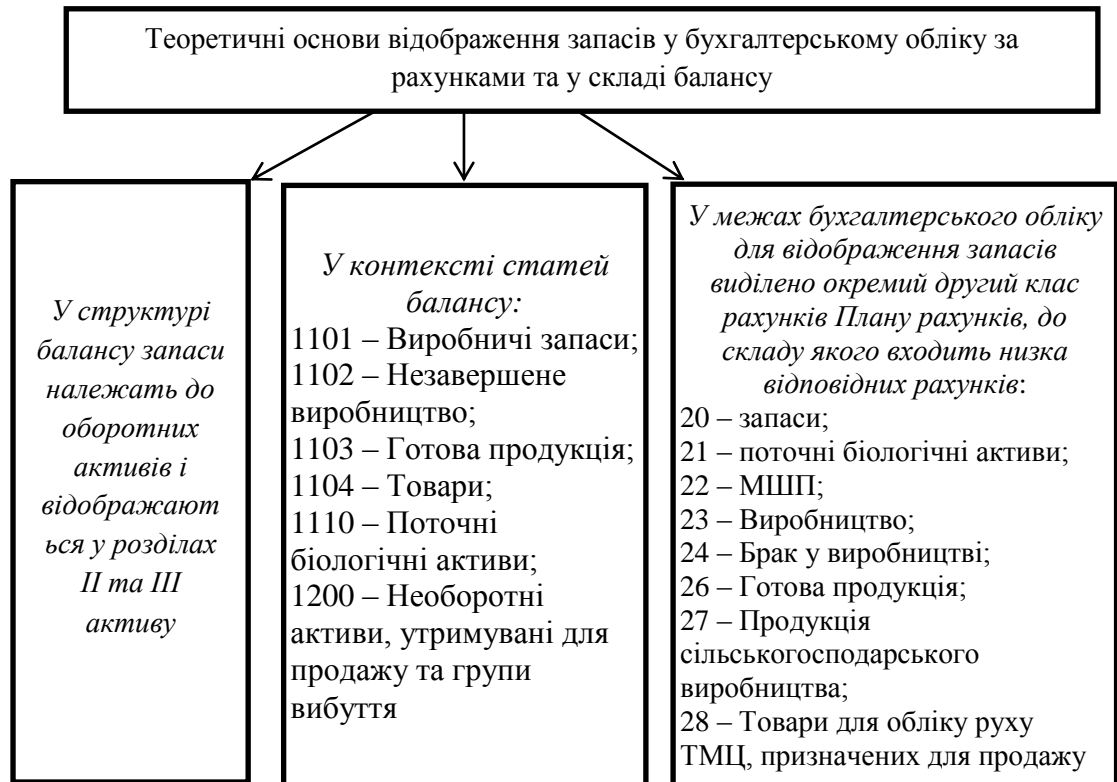

Рис. 1.6. Теоретичні засади обліку запасів та їх відображення у фінансовій звітності

Підсумовуючи теоретичні засади бухгалтерського обліку запасів, можна зробити висновок, що сучасні умови господарювання потребують від кожного підприємства пошуку оптимальних управлінських рішень. Найефективнішим підходом сьогодні є поєднання традиційних методів обліку з елементами діджиталізації та цифровізації бізнес-процесів шляхом упровадження сучасних електронних інструментів.

1.3. Аналіз теоретичних аспектів проведення дослідження запасів

Оцінюючи теоретичні аспекти здійснення аналізу запасів, слід зазначити, що він є важливою складовою системи управління підприємством та забезпечення ефективності його діяльності. Аналіз запасів передбачає комплексне вивчення їхнього стану, структури, динаміки, а також ефективності використання в рамках виробничого циклу.

У науковій літературі різні автори пропонують власні підходи до організації та методики аналізу запасів. Зокрема, Бондаренко О. М. та Тітаренко А. Д. визначають, що аналіз включає: «Розрахунок показників обіговості запасів, аналіз надлишкових або дефіцитних запасів, оптимізація запасів із використанням методів ABC-аналізу, XYZ-аналізу або їх комбінацій» [5]. Інші дослідники звертають увагу на необхідність оцінки запасів у контексті їхнього впливу на ліквідність підприємства та оборотний капітал, підкреслюючи роль структурованого обліку та класифікації запасів за функціональним призначенням.

Таким чином, теоретичний аналіз запасів дозволяє визначити ключові напрямки оптимізації їх використання, підвищити прозорість управлінської інформації та сформулювати основу для прийняття ефективних управлінських рішень у господарській діяльності підприємства.

Погляди зазначених авторів дозволяють більш детально проаналізувати теоретичні особливості проведення аналізу запасів та визначити загальні принципи його організації (рис. 1.7).

Водночас, Подмешальська Ю. В. та Парнюк О. В. зазначають, що на якість проведення аналізу впливають численні чинники, серед яких: «Внутрішні фактори – стратегія управління, рівень організації закупок, виробничі процеси, а також зовнішні – ринкова кон'юнктура, сезонність, зміна цін на ресурси» [32].

Аналізуючи дослідження Семчук Ж. В., визначено, що оцінка запасів може носити динамічний характер, передбачаючи: «Аналіз зміни обсягів запасів у часі для виявлення тенденцій, а також співвідношення між запасами та іншими фінансовими показниками наприклад, дохід, витрати, прибуток» [44].

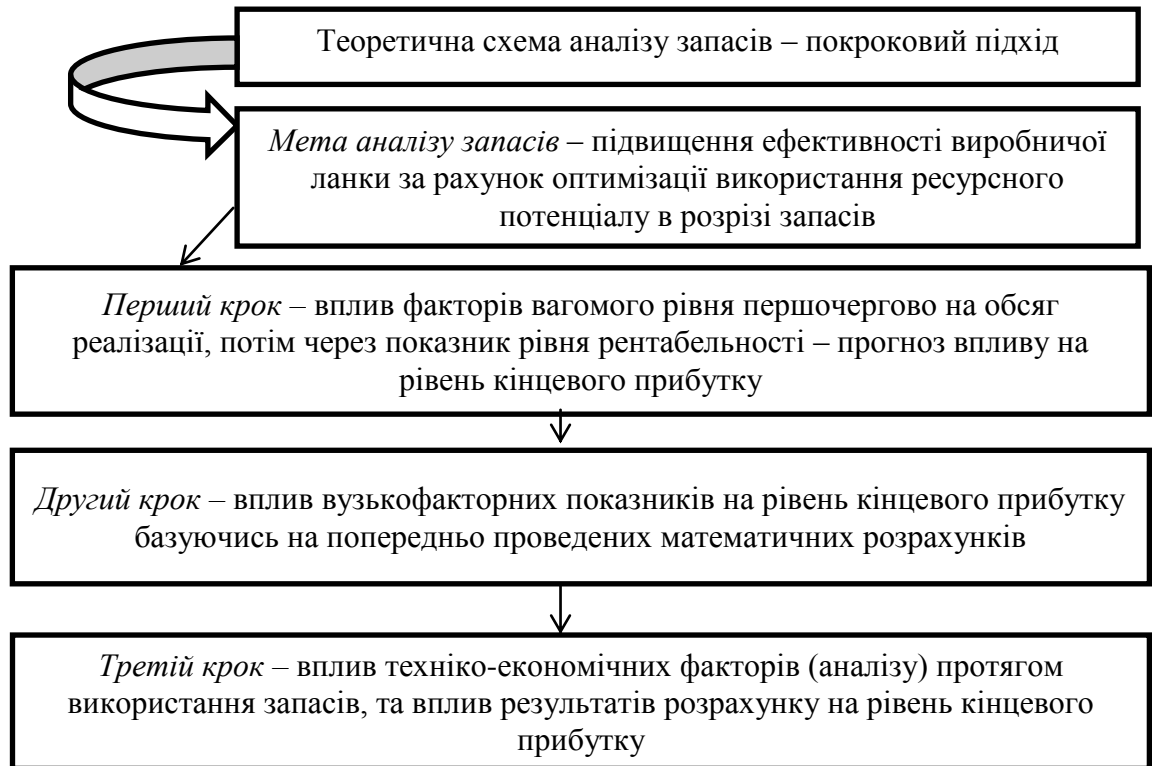

Рис. 1.7. Побудований аналітичний фундамент відображення та управління запасами

Отже, можна констатувати, що погляди авторів є досить різноманітними та комплексними. На основі опрацьованого матеріалу пропонується побудувати теоретичний механізм аналізу використання запасів (рис. 1.8).

Результати проведеного аналізу використання запасів демонструють, що ця процедура дає змогу оцінити ризики, з якими може зіткнутися підприємство під час їх експлуатації. Крім того, аналіз дозволяє виявити надлишкові запаси, що можуть призвести до заморожування капіталу або зростання витрат на їхнє зберігання. Одночасно він дає можливість своєчасно

визначати дефіцит запасів, щоб уникнути зупинки виробничого процесу чи втрати клієнтів.

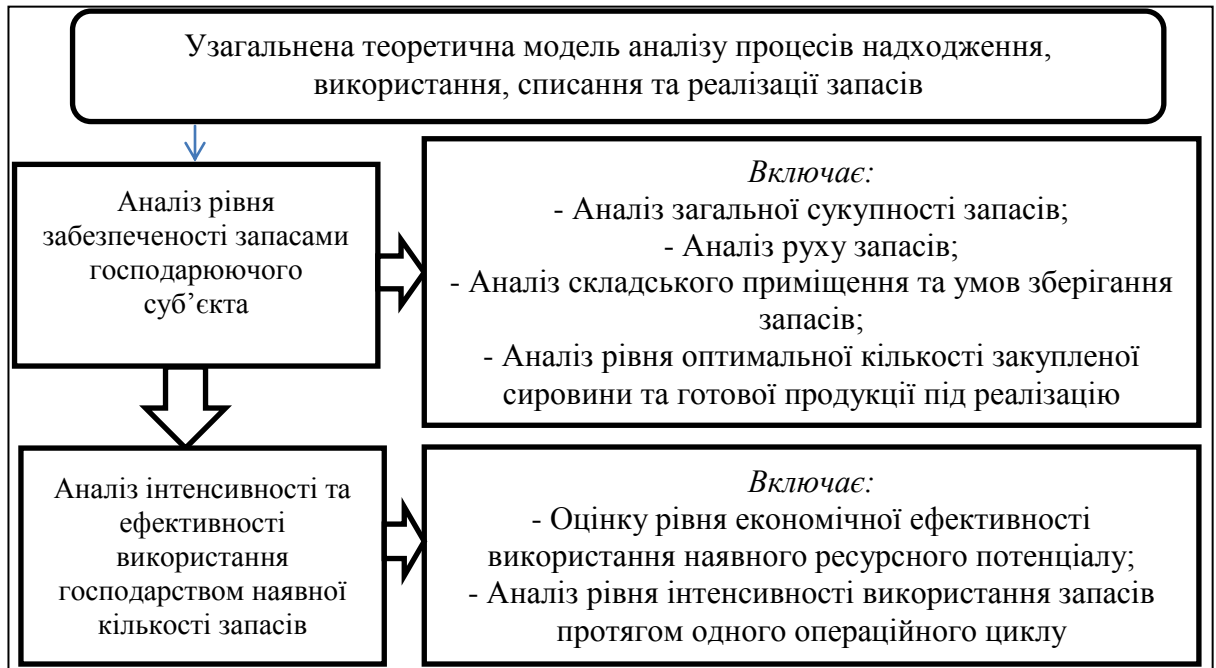

Рис. 1.8. Побудований теоретичний механізм аналізу та відображення запасів

Аналіз також дозволяє оцінити моральне старіння або фізичне псування запасів, що може виникнути через невірну обрану методику оцінки та списання. У разі планування підприємством переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, якісний аналіз запасів сприяє більш плавній та коректній синхронізації національних стандартів із міжнародними.

У цілому, застосування аналітичного інструментарію дозволяє здійснювати прогнозування потреб у запасах на майбутні звітні періоди.

Висновки до розділу 1

1. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що запаси є ключовим елементом оборотних активів підприємства, що забезпечує безперервність виробничо-комерційної діяльності, раціональне використання

ресурсів та своєчасне задоволення потреб ринку. Їх економічна сутність полягає у здатності акумулювати вартість ресурсів, контролювати ризики та отримувати економічні вигоди під час використання у виробничому процесі або реалізації продукції.

Аналіз наукових джерел показує багатогранність підходів до визначення запасів, їх класифікації та управління ними, що підкреслює необхідність системного та стратегічного підходу до обліку, контролю та ефективного використання запасів. Власне визначення, запропоноване в роботі, підкреслює багаторівневий характер процесу формування та використання запасів, поєднуючи виробничі, облікові та управлінські аспекти, що забезпечує їхнє ефективне функціонування в господарській діяльності підприємства.

2. Сучасні підходи до організації обліку запасів у вітчизняних підприємствах ґрунтуються на інтеграції традиційних принципів бухгалтерського обліку з інноваційними методами контролю та управління ресурсами. Вони передбачають систематизоване відображення надходження, використання та вартості запасів у фінансовій звітності, застосування електронних інформаційних систем та автоматизацію облікових процесів.

Облік запасів може здійснюватися на основі різних теоретичних підходів – традиційного, функціонального та аналітичного, що враховують специфіку діяльності підприємства, вимоги національних стандартів бухгалтерського обліку та поточну економічну ситуацію. Застосування таких підходів забезпечує детальне відображення запасів за видами, функціональним призначенням і виробничим циклом, а також своєчасне виявлення критичних точок і оптимізацію їх використання.

Узгодженість обліку запасів із чинним нормативно-правовим регулюванням, включно з МСБО № 2 «Запаси», дозволяє підприємствам забезпечити достовірність інформації, її відповідність законодавству та проводити ефективний економічний аналіз. Поєднання традиційних методик обліку з цифровізацією та діджиталізацією бізнес-процесів сприяє

підвищенню ефективності управління запасами, оптимізації витрат і прозорості фінансової звітності.

3. Теоретичний аналіз запасів демонструє їх важливу роль у системі управління підприємством та забезпеченні ефективності виробничо-комерційної діяльності. Аналіз запасів передбачає оцінку їхнього стану, структури, динаміки та ефективності використання, а також врахування впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, таких як стратегія управління, організація закупівель, виробничі процеси, ринкова кон'юнктура та сезонність.

Використання методів ABC- та XYZ-аналізу дозволяє виявляти надлишкові та дефіцитні запаси, оптимізувати їх обіговість та покращувати прозорість управлінської інформації. Аналіз запасів також сприяє своєчасному виявленню дефіциту, оцінці морального та фізичного зносу, а при переході на міжнародні стандарти обліку – полегшує узгодження національних і міжнародних вимог.

Загалом, застосування системного аналітичного підходу до дослідження запасів забезпечує ефективне управління ними, мінімізацію ризиків, оптимізацію витрат та можливість прогнозування потреб на майбутні періоди, що створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристика господарства та структура бухгалтерської служби

Селянське (фермерське) господарство «ВЕС-АГРО» (далі – ФГ «ВЕС-АГРО») розташоване в місті Олександрія Кіровоградської області. Підприємство було зареєстроване за юридичною адресою: Україна, Кіровоградська область, м. Олександрія, вулиця Кременчуцька, будинок 221.

Статутний капітал господарства становить 1 000 грн., з яких 51% належить Баранцю Петру Сергійовичу, який одночасно виконує обов'язки директора, та 49% – Баранець Наталії Володимирівні.

ФГ «ВЕС-АГРО» спеціалізується на рослинництві. Основним видом діяльності є вирощування зернових культур, бобових та насіння олійних культур.

Додатково господарство здійснює: оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; вантажний автомобільний транспорт; оброблення насіння для відтворення; післяурожайна діяльність; допоміжна діяльність у рослинництві; виробництво олії та тваринних жирів; виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості; виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах; складське господарство; транспортне оброблення вантажів; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; вирощування зерняткових і кісточкових фруктів; вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників; оптова торгівля фруктами й овочами; надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів; надання в оренду вантажних автомобілів; надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування.

Основна продукція ФГ «ВЕС-АГРО» включає: пшеницю; ячмінь; насіння ріпаку та насіння соняшнику.

Як суб'єкт малого підприємництва, ФГ «ВЕС-АГРО» складає спрощену фінансову звітність у вигляді форм №1-мс «Баланс» та №2-мс «Звіт про фінансові результати».

На підставі наведених даних можна дійти висновку, що станом на 2024 рік загальна сума активів підприємства досягла 8113,7 тис. грн., що перевищує показник 2020 року на 5009,2 тис. грн. Упродовж усього періоду аналізу домінуючу частку в структурі майна стабільно становили оборотні активи. На кінець 2024 року їх обсяг зріс до 5474,4 тис. грн., що на 3353,5 тис. грн. більше порівняно з 2020 роком. Найвагомим елементом оборотних активів залишалися виробничі запаси.

Щодо необоротних активів, то протягом аналізованих років спостерігалися певні коливання, однак загалом їх вартість продемонструвала суттєве зростання – на 268,3% у порівнянні з даними 2020 року. Структура необоротних активів представлена виключно основними засобами, частка яких протягом періоду залишалася незмінною.

Графічне відображення змін основних складових активів підприємства наведено на рис. 2.1.

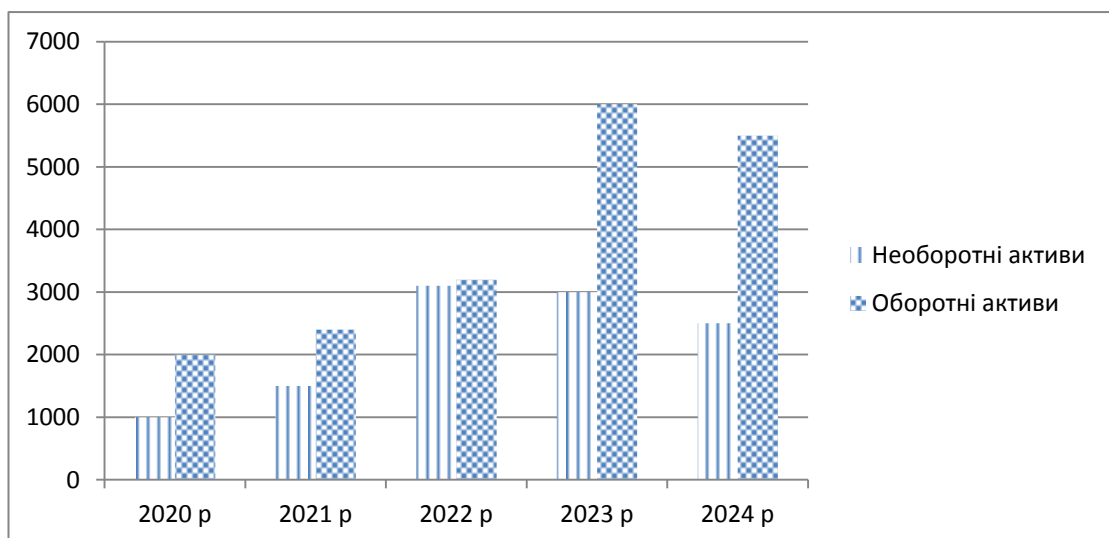

Рис. 2.1. Зміна структури та обсягів активів ФГ «ВЕС-АГРО» у 2020-2024 рр., тис. грн.

Фінансові ресурси будь-якого підприємства формуються за рахунок різних джерел. Частина з них належить підприємству як результат внесків до статутного капіталу, тоді як інша частина залучається шляхом придбання активів за власні кошти або отримання позикових ресурсів від сторонніх осіб. Саме тому капітал підприємства поділяють на власний та позиковий. На наступному рисунку представлено зміну структури основних елементів капіталу ФГ «ВЕС-АГРО» у 2020-2024 рр. (рис. 2.2).

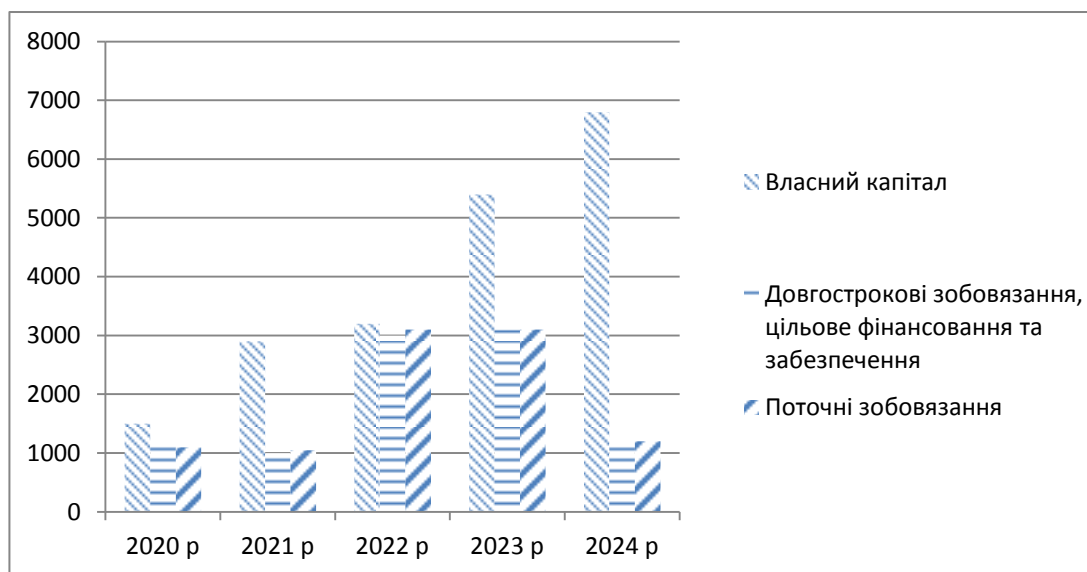

Рис. 2.2. Зміна структури та обсягів капіталу ФГ «ВЕС-АГРО» у 2020-2024 рр., тис. грн.

Аналізуючи показники капіталу ФГ «ВЕС-АГРО», наведені у додатку А, можна дійти таких висновків. Упродовж досліджуваного періоду підприємство демонструє стале зростання загального обсягу капіталу: з 3104,4 тис. грн. на початку до 8113,6 тис. грн. наприкінці аналізу. Найбільший приріст відбувся між 2021 та 2022 роками, що свідчить про посилення фінансових можливостей господарства. Власний капітал збільшився до 6771,1 тис. грн., що становить 403,5% від обсягу базового року. Це говорить про підвищення фінансової стійкості та автономності підприємства. Зростання нерозподіленого прибутку підтверджує ефективність діяльності та здатність формувати внутрішні фінансові ресурси. У структурі залученого капіталу спостерігаються певні коливання.

Короткострокові кредити банків підвищилися до 2246,8 тис. грн., але пізніше їх обсяг зменшився до 761,1 тис. грн. Така динаміка може свідчити про тимчасове активне використання кредитних ресурсів із подальшим переходом до меншої залежності від позикових коштів. Поточні зобов'язання також скоротилися – до 448,3 тис. грн., що вказує на покращення платіжної дисципліни та зростання платоспроможності господарства.

При проведенні аналізу фінансових результатів підприємства можна визначити темпи зростання прибутку як за весь досліджуваний період, так і окремо за кожною його складовою. Крім того, можливо оцінити вплив різних факторів на зміни фінансових результатів. Дані щодо оцінки та динаміки фінансових результатів ФГ «ВЕС-АГРО» за розглянуті роки наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Оцінювання та зміна фінансових результатів ФГ «ВЕС-АГРО»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+/-) 2024 р. до 2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	2314,1	4502,2	5697,9	7794,8	7483,3	-311,5
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1903,3	3297,8	5083,1	5724,9	6360,8	+635,9
Прибуток (збиток) від реалізації, тис. грн.	410,9	1204,1	614,5	2070,2	1122,4	-947,8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	450,9	1250,9	488,1	2185,2	1215,4	-969,8
Середньорічна сума активів, тис. грн.	2819,16	3550,16	5243,9	7634,46	8445,3	+810,8
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн.	1452,7	2280,2	3126,4	4462,96	6163,26	+1700,3
Рівень прибутковості продукції, %	21,7	36,6	12,1	36,3	17,7	-18,6
Рівень прибутковості власного капіталу, %	31,1	54,8	15,7	49,1	19,8	-29,3

Аналіз фінансових результатів ФГ «ВЕС-АГРО» дозволяє відстежити коливання ключових показників. Так, чистий дохід від реалізації збільшувався з 2314,0 тис. грн. у 2020 році до 7794,9 тис. грн. у 2023 році,

проте у 2024 році знизився до 7483,6 тис. грн., що може свідчити про нестабільність ринку або зменшення попиту на продукцію. Собівартість продукції демонструє постійне зростання і у 2024 році досягла 7438,0 тис. грн., що на 636,1 тис. грн. більше, ніж у 2023 році, вказуючи на підвищення витрат на виробництво або зростання цін на ресурси. Чистий прибуток коливався від 450,8 тис. грн. у 2020 році до 2185,1 тис. грн. у 2023 році, а у 2024 році відзначається зниження, що свідчить про збільшення витрат або втрату частки ринку, що вплинуло на ефективність господарства. Середньорічна вартість активів зростала, що може відображати інвестиції в основні засоби та розширення майна. Власний капітал також збільшувався, демонструючи підвищення фінансової стійкості ФГ «ВЕС-АГРО». Незважаючи на зростання доходів у попередні роки, зростання собівартості продукції призвело до зниження рівня прибутковості продукції з 21,6% у 2020 році до 14,1% у 2024 році. Рівень прибутковості власного капіталу також знизився з 31,0% до 19,7% за той самий період, що свідчить про меншу ефективність використання власних фінансових ресурсів.

Наступні показники відображають структуру джерел фінансування та фінансову стійкість ФГ «ВЕС-АГРО», показуючи, наскільки господарство здатне протистояти зовнішнім ризикам і продовжувати діяльність у майбутньому (Рис. 2.3).

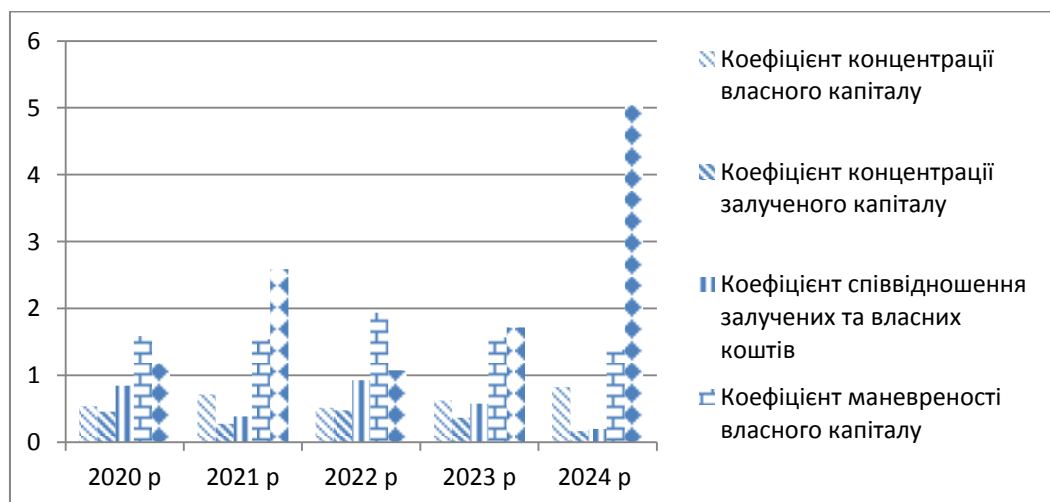

Рис. 2.3. Динаміка відносних показників фінансової стійкості ФГ «ВЕС-АГРО»

За досліджуваний період коефіцієнт концентрації власного капіталу зріс з 0,54 до 0,83, що свідчить про зміцнення фінансової незалежності господарства. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу навпаки знизився з 0,46 до 0,17, демонструючи зменшення фінансових ризиків та зобов'язань. Частка залучених коштів у фінансуванні зменшилася з 0,85 у 2020 році до 0,20 у 2024 році, а коефіцієнт автономії зріс на 153,7%, що підтверджує підвищення фінансової стійкості. Коефіцієнт стійкості підвищився з 1,18 до 5,04, що свідчить про здатність господарства ефективно функціонувати без суттєвих фінансових ризиків.

При аналізі діяльності господарства було проведено оцінку його ділової активності за період 2020–2024 рр. Основні показники наведені на рис. 2.4.

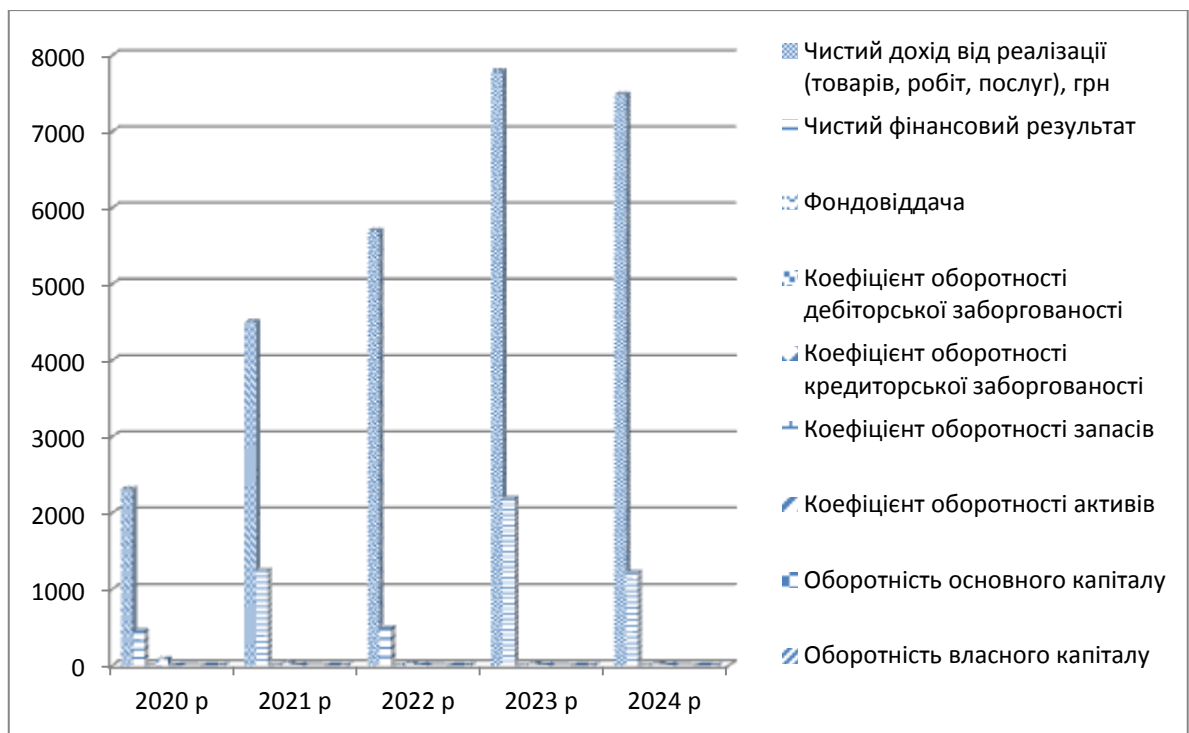

Рис. 2.4. Аналіз показників ділової активності ФГ «ВЕС-АГРО»

Розглядаючи розраховані дані, можна відзначити кілька ключових моментів. Чистий фінансовий результат демонстрував значні коливання: у 2020 році він складав 450,8 тис. грн., досягнув максимуму в 2023 році – 2185,1 тис. грн., а в 2024 році знизився майже вдвічі до 1215,5 тис. грн.

Фондовіддача у 2024 році скоротилася на 87,7% порівняно з 2020 роком, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показав падіння, вказуючи на уповільнення повернення коштів і потенційний вплив на ліквідність господарства. Водночас оборотність кредиторської заборгованості покращилася: з 1,6 у 2020 році до 5,8 у 2024 році, що свідчить про ефективніші розрахунки з постачальниками. Коефіцієнт оборотності запасів демонструє зростання, що свідчить про раціональне управління матеріальними ресурсами, а показник оборотності основного капіталу залишився практично стабільним, що підтверджує послідовне використання засобів для отримання доходу.

Наступним важливим етапом аналізу господарства є оцінка його ліквідності та платоспроможності, що дозволяє визначити фінансову гнучкість і стійкість підприємства, а також перспективи його розвитку. Для цього було використано дані, відображені на таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз фінансової ліквідності та платоспроможності ФГ «ВЕС-АГРО»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення у %, 2024 р. до 2020 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,48	2,18	1,07	1,74	4,09	275,7
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,02	0,32	0,11	0,61	0,50	2400
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,01	0,37	0,14	1300
Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,55	0,73	0,53	0,64	0,84	152,7

За результатами розрахунків видно, що господарство суттєво покращило показники ліквідності, особливо поточної. Це свідчить про зростання здатності своєчасно покривати короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2024 році значно підвищився у порівнянні з

2020 роком – з 0,01 до 0,50, що підтверджує здатність підприємства швидко реагувати на фінансові потреби. Крім того, коефіцієнт загальної платоспроможності за період дослідження збільшився на 152,7%, що свідчить про підвищення фінансової стабільності та зміцнення позицій господарства на ринку.

Бухгалтерська служба відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості будь-якого підприємства. Вона сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, ефективному використанню ресурсів та зменшенню ризиків, пов'язаних з ліквідністю і платоспроможністю.

Ведення бухгалтерського обліку у ФГ «ВЕС-АГРО» розпочалося з моменту реєстрації господарства. Всі облікові функції виконує головний бухгалтер, який є єдиним працівником бухгалтерії. Повну відповідальність за організацію обліку та подання звітності до контролюючих органів несе керівник підприємства.

Фермерське господарство належить до категорії малого бізнесу і наразі налічує 8 працівників. В організаційній структурі бухгалтерської служби застосовується лінійна схема, коли всі співробітники безпосередньо підпорядковані головному бухгалтеру.

Головний бухгалтер самостійно реєструє всі операції з надходження та використання коштів, нараховує податки, розраховує заробітну плату, контролює платежі постачальникам та покупцям, а також формує фінансову звітність. У ФГ «ВЕС-АГРО» використовується змішана система документообігу – частково паперова, частково електронна.

Через невеликий обсяг господарських операцій на підприємстві застосовується спрощена система обліку. Для підготовки та подання фінансової звітності використовується програма «М.Е.Дос». Звіти формуються у вигляді спрощених форм № 1-мс «Баланс» та № 2-мс «Звіт про фінансові результати». Облік також ведеться за допомогою таблиць Excel, що дозволяє мінімізувати витрати на програмне забезпечення.

Головний бухгалтер щомісяця інформує керівництво про фінансовий

стан господарства, складаючи оборотно-сальдовий баланс. Це дозволяє контролювати основні показники діяльності та своєчасно реагувати на зміни.

Усі розрахунки з іншими підприємствами здійснюються в безготівковій формі через рахунок у банку. Основною схемою роботи є передплата, що знижує ризик неплатежів та забезпечує безпечну співпрацю з клієнтами за принципом «оплатив – отримав». За потреби допускаються готівкові розрахунки в межах до 10 000 грн. на день.

Під час аналізу організації бухгалтерського обліку у ФГ «ВЕС-АГРО» було виявлено певні недоліки, зокрема відсутність наказу про облікову політику. Цей документ є важливим, оскільки визначає основні принципи та методи ведення обліку. Його відсутність підвищує ризик помилок у фінансових даних, може знизити довіру до звітності та негативно впливати на ефективність управління господарством.

2.2. Сучасний стан організації обліку виробничих запасів: проблеми та практичні аспекти

Сучасна система організації обліку у ФГ «ВЕС-АГРО» базується на використанні актуальних технологій та інструментів, що забезпечують ефективну організацію як фінансового, так і управлінського обліку. Для виконання облікових операцій підприємство застосовує доступні й зручні програмні рішення, які відповідають потребам малого господарства.

З огляду на специфіку діяльності ФГ «ВЕС-АГРО», важливою складовою роботи є надання консультаційних послуг щодо вибору посівного матеріалу, особливостей догляду за культурами та організації процесу вирощування. Окрім цього, працівники господарства регулярно консультують своїх клієнтів щодо використання та технічного обслуговування сільськогосподарської техніки.

Організація обліку на підприємстві передбачає постійний контроль за

доходами та витратами, виконанням договірних зобов'язань та станом розрахунків. Для формування та подання фінансової звітності ФГ «ВЕС-АГРО» використовує електронну систему М.Е.Дос, яка є однією з найзручніших і найпоширеніших в Україні. Вона забезпечує швидке формування документів, подання звітності та обмін інформацією з контролюючими органами.

Усі розрахунки підприємства інтегровані з банківською системою, що дає змогу своєчасно відстежувати стан рахунків та проводити фінансові операції в режимі реального часу.

Структура первинних документів, що використовується у ФГ «ВЕС-АГРО», представлена на рис. 2.5 та відображає основні види документів, необхідних для забезпечення повного та якісного ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Під час аналізу організації первинного обліку запасів на підприємстві варто відзначити, що через значну номенклатуру товарів і послуг, які входять до групи «Запаси», облік здійснюється на основі розширеного пакета первинних документів. Такий підхід дає змогу повністю охопити всі етапи руху запасів – від їх надходження чи виробництва до передачі у використання або продаж.

Подальшим етапом дослідження є вивчення побудови синтетичного та аналітичного обліку запасів. Узагальнена схема взаємозв'язку цих рівнів обліку наведена на рис. 2.6.

Синтетичний облік запасів у компанії виконує функцію узагальнення інформації про ресурси в грошовому вираженні. Він ведеться за рахунками бухгалтерського обліку та відображається в оборотно-сальдових відомостях за рахунками 2 класу «Запаси». До специфіки організації цього обліку належить застосування стандартного плану рахунків, на підставі залишків і оборотів якого формуються показники фінансової та податкової звітності.

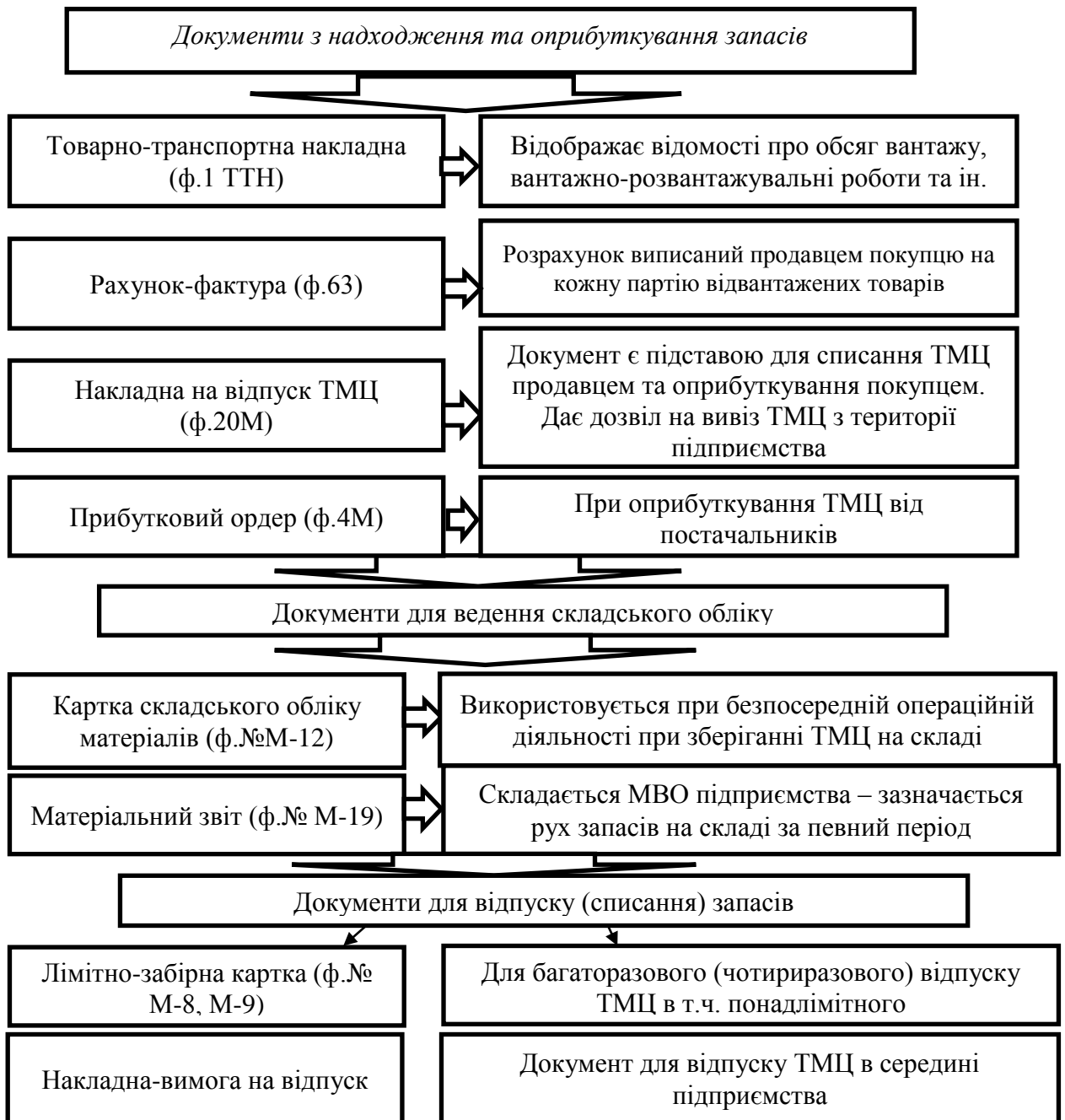

Рис. 2.5. Структурована система первинних документів та порядок їх формування і обміну на підприємстві

Аналітичний облік запасів у компанії передбачає їх деталізацію за окремими групами (насіння, ЗЗР, матеріали, сільськогосподарська техніка, призначена для продажу тощо). При цьому враховуються номенклатура кожної позиції, місця її зберігання, факти надходження та відповідальні особи, а також первісна вартість матеріалів і ціна реалізації виготовленої

продукції.

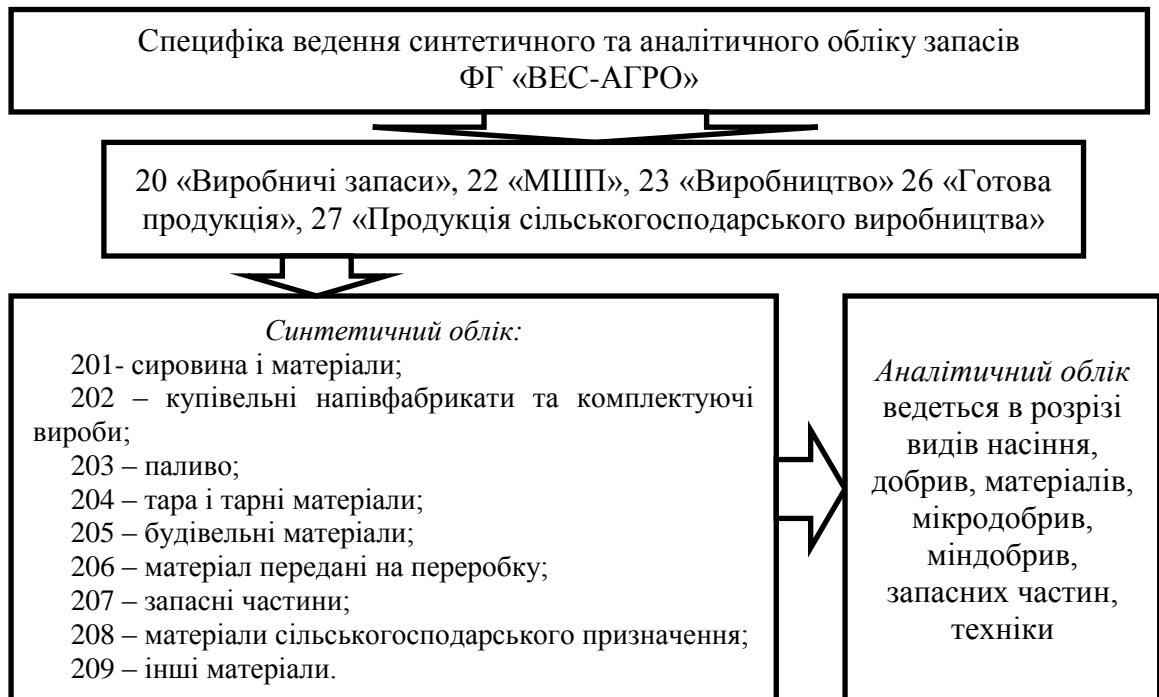

Рис. 2.6. Узагальнена схема специфіки організації синтетичного обліку у ФГ «ВЕС-АГРО»

У певних випадках запаси потребують зміни місця зберігання або переоформлення на інші облікові рахунки, що вимагає їх переміщення між складами чи обліковими позиціями. Для підтвердження таких операцій оформлюється накладна на переміщення – документ, що засвідчує передачу матеріальних цінностей з одного складу або рахунку на інший [21].

Наприкінці кожного звітного періоду формується підсумковий пакет звітності, який містить зведені відомості щодо руху запасів, зокрема:

Звіт про рух товарно-матеріальних цінностей – узагальнює всі операції з надходження, використання, списання та залишків запасів за визначений період [27].

Інвентаризаційна відомість – відображає результати проведеної інвентаризації та є підставою для коригування фактичних залишків товарів на складі [36].

Важливе місце в обліку займає фіксація податкових зобов'язань, що виникають при здійсненні операцій із запасами. Основним документом для реєстрації ПДВ є податкова накладна, яка використовується для подальшого податкового обліку операцій купівлі-продажу.

На основі даних бухгалтерського обліку запасів підприємство формує податкову звітність, зокрема з ПДВ, що дозволяє визначити суму податкових зобов'язань.

Таким чином, належне оформлення та зберігання документів щодо руху запасів є ключовим для правильного ведення бухгалтерського обліку, формування достовірної фінансової звітності та ефективного управління діяльністю підприємства. Усі документи мають бути складені точно, своєчасно та завірені відповідальними особами, що гарантує достовірність облікових даних і відповідність вимогам законодавства.

Підсумовуючи проведені дослідження, можна зазначити, що сучасна організація обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО» ґрунтується на поєднанні сучасних цифрових інструментів та налагодженого документообігу, що забезпечує повноту і достовірність даних про рух запасів. Використання електронних систем, раціональна структура первинних документів, чітке ведення синтетичного та аналітичного обліку формують надійну інформаційну базу для складання фінансової та податкової звітності. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності управління ресурсами та вдосконаленню облікових процесів на підприємстві.

2.3. Напрями удосконалення організації обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО»

Оцінюючи особливості ведення обліку запасів у ФГ «ВЕС-АГРО», слід зазначити, що він здійснюється з використанням сучасних технологій, зокрема програмного забезпечення VJet ERP. Підприємство планує у

перспективі перейти на облік та звітність за Міжнародними стандартами, що дозволить повніше та точніше відображати фінансові процеси. Оскільки основним видом діяльності господарства є виробництво та реалізація запасів, доцільно запропонувати удосконалення аналітичного обліку через використання системи маркування запасів технологією RFID. Ця безконтактна система дозволяє зберігати інформацію про товари та автоматизувати процеси контролю та переміщення. На основі цього запропоновано механізм впровадження RFID-сканування для покращення аналітичного та складського обліку на підприємстві (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Запропонований алгоритм впровадження системи RFID для підвищення ефективності складського обліку запасів для ФГ «ВЕС-АГРО»

Слід зазначити, що система RFID – це технологія радіочастотної ідентифікації, яка застосовується для відстеження об’єктів, запобігання підробкам та контролю безпеки. Основні переваги RFID включають:

- оперативне збирання даних, оскільки система здатна одночасно зчитувати кілька об'єктів;
- довговічність – мітки служать до 10 років і не бояться вологи, фізичних навантажень та коливань температури, що особливо важливо для сільськогосподарської техніки;
- можливість багаторазового використання – електронні чіпи дозволяють оновлювати та коригувати дані;
- сканування без прямої видимості – RFID працює як з прозорою упаковкою, так і з непрозорими матеріалами.

Серед недоліків системи варто відзначити її високу вартість, оскільки потрібні зчитувачі, передавачі, антени та кодери.

Для підвищення ефективності аналітичного та складського обліку запасів на основі RFID пропонується розробка дашборту руху запасів. Такий дашборд дозволяє більш детально контролювати облік та може інтегруватися з існуючим програмним забезпеченням компанії або працювати у вигляді Excel-таблиць.

Дашборд включає такі дані: дату руху запасів, код складу, код номенклатури, найменування, одиниці виміру, залишок на початок періоду, надходження, списання, залишок на кінець, вартість одиниці продукції, суму реалізації та примітки (табл. 2.3).

Використання такого інструменту дозволяє швидше і точніше відслідковувати зміни запасів. Наведений варіант дашборду є фрагментом можливого повного інструменту, який може охоплювати всі операції та нюанси руху запасів на підприємстві.

Впровадження запропонованого дашборту разом із інтеграцією RFID-системи, яка заздалегідь маркує кожен вид запасів, дає змогу оперативно вносити будь-які зміни в облік – від вартості та обсягів до інформації про контрагентів. Така інтеграція забезпечить ФГ «ВЕС-АГРО» ефективну оптимізацію обліку запасів, які є ключовою складовою її операційної діяльності. Налагоджена система аналітичного та складського обліку

дозволить значно зменшити ризик виникнення непередбачуваних витрат і підвищити контроль за ресурсами підприємства.

Таблиця 2.3

Запропонований

Фрагмент дашборду руху запасів як інструмент удосконалення
аналітичного та складського обліку запасів
для ФГ «ВЕС-АГРО»

Дата	Склад	Код номенклатури товару	Найменування	Од. виміру	Залишок на початок	Надходження	Списання	Залишок на кінець	Ціна за од., грн.	Сума, грн.	Примітка
01.01.25	Склад №1	00015	Насіння соняшнику	кг	120	300	210	210	80	16800	Контрагент 014
02.01.25	Склад №2	00125	Насіння пшениці	кг	160	320	250	230	58	13340	Контрагент 037
03.01.25	Склад №2	00008	Насіння сої	кг	180	220	90	310	46	14260	Контрагент 019
04.01.25	Склад №1	00123	Насіння ріпаку озимого та ярового	кг	100	120	60	160	52	8320	Контрагент 031
06.01.25	Склад №3	00078	Люцерна (насіннєві посіви)	кг	12	-	12	-	210	2520	Списано
...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Підсумовуючи, організація обліку запасів у ФГ «ВЕС-АГРО» характеризується застосуванням сучасних технологій та програмних рішень, що дозволяє повністю контролювати рух матеріальних цінностей від надходження до реалізації. Запропоноване впровадження системи RFID та дашборту для аналітичного і складського обліку забезпечує оперативне відстеження змін у запасах, підвищує точність даних та ефективність управління ресурсами, що сприяє зниженню ризику непередбачуваних витрат і зміцненню фінансової стабільності підприємства.

Висновки до розділу 2

1. Проведений аналіз фінансово-економічного стану та організаційної структури бухгалтерської служби ФГ «ВЕС-АГРО» дозволяє зробити комплексний висновок про сучасний стан господарства. Підприємство демонструє стабільне зростання активів і власного капіталу: загальна сума активів зросла з 3 104,4 тис. грн. у 2020 році до 8 113,7 тис. грн. у 2024 році, а власний капітал збільшився до 6 771,1 тис. грн., що підкреслює зміцнення фінансової стійкості та здатність ефективно використовувати наявні ресурси. Значне зростання оборотних активів – з 2 120,9 тис. грн. у 2020 році до 5 474,4 тис. грн. у 2024 році – особливо підкреслює ключову роль виробничих запасів у операційній діяльності господарства. Аналіз показників ліквідності показує суттєве покращення: коефіцієнт поточної ліквідності підвищився з 1,48 до 4,09, коефіцієнт швидкої ліквідності – з 0,02 до 0,50, а коефіцієнт абсолютної ліквідності – з 0,01 до 0,14. Коефіцієнт автономії зріс до 0,83, а частка залучених коштів у фінансуванні зменшилася до 0,20, що свідчить про зменшення фінансових ризиків та підвищення незалежності господарства.

Водночас, невелика чисельність бухгалтерської служби та застосування спрощеної системи обліку зумовлюють певні організаційні обмеження, зокрема відсутність наказу про облікову політику, що створює потенційний ризик помилок у фінансових даних та може впливати на достовірність звітності. Поточна структура бухгалтерської служби забезпечує своєчасний облік та контроль за основними показниками діяльності, проте для підвищення ефективності управління доцільним є впровадження сучасних технологій і автоматизованих систем обліку. Це дозволить оптимізувати роботу з фінансовими та матеріальними ресурсами, підвищити прозорість обліку, своєчасність формування звітності та знизити ризики непередбачуваних витрат.

Таким чином, ФГ «ВЕС-АГРО» має міцну фінансову основу та стабільні показники діяльності, проте подальше вдосконалення організації

бухгалтерського обліку та запровадження сучасних систем управління ресурсами є необхідним для забезпечення сталого розвитку господарства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку.

2. Проведений аналіз організації обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО» дозволяє констатувати, що підприємство має сформовану ефективну систему обліку, яка поєднує традиційні документообіг та сучасні цифрові інструменти. Синтетичний облік забезпечує узагальнення інформації про запаси за рахунками 2 класу та формує базу для фінансової та податкової звітності, тоді як аналітичний облік дозволяє деталізувати рух запасів за номенклатурою, місцем зберігання та відповідальними особами. Використання електронної системи М.Е.Дос для подання звітності та інтеграція фінансових розрахунків із банківською системою дозволяє контролювати надходження, списання та залишки запасів у режимі реального часу. Водночас, значна номенклатура запасів вимагає ретельного оформлення первинних документів, накладних та інвентаризаційних відомостей для забезпечення достовірності облікових даних та податкового контролю. Загалом, сучасна організація обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО» створює надійну інформаційну базу для управління ресурсами, підвищує точність фінансових показників і сприяє ефективному плануванню та контролю діяльності господарства.

3. Аналіз напрямів удосконалення обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО» свідчить, що впровадження сучасних технологій, зокрема системи RFID та інтегрованого дашборду, може суттєво підвищити ефективність управління запасами. Використання безконтактної ідентифікації дозволяє оперативно відстежувати рух матеріальних цінностей, автоматизувати контроль за переміщенням та зменшити людський фактор у веденні обліку. Дашборд, що включає дані про залишки, надходження, списання, вартість одиниці та суму реалізації, забезпечує швидкий та точний аналіз руху запасів у режимі реального часу. Така інтеграція дозволяє ФГ «ВЕС-АГРО» підвищити точність даних, оптимізувати аналітичний та

складський облік, знизити ризики непередбачуваних витрат і зміцнити фінансову стабільність підприємства, роблячи процес управління запасами прозорим та ефективним.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА УПРАВЛІНСЬКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

3.1. Методологія оцінки ефективності використання виробничих запасів у господарстві

Детальний аналіз операційної діяльності фермерського господарства «ВЕС-АГРО» показав, що його основна діяльність зосереджена на вирощуванні насіння зернових та олійних культур, а також на застосуванні засобів захисту рослин. Для більш ефективного управління запасами та визначення пріоритетності обліку доцільно застосувати методику «АВС-аналізу» на основі принципу Парето. Такий аналіз дозволяє класифікувати продукцію та матеріальні ресурси за їх значущістю для господарства: категорія А включає найцінніші та найбільш впливові на фінансовий результат позиції, категорія В – ресурси середньої значущості, а категорія С – менш критичні запаси, що займають великий обсяг, але мають невелику вартість. Застосування цього підходу дає змогу ФГ «ВЕС-АГРО» оптимізувати управління запасами, зосередити увагу на ключових продуктах, ефективніше планувати закупівлі, контролювати використання матеріалів та знижувати ризик надмірних витрат. На рис. 3.1 представлено наочне відображення результатів «АВС-аналізу» для основних видів продукції господарства, що допомагає швидко оцінити пріоритетність управлінських рішень і планувати ресурсні потоки.

Представлений аналіз ілюструє підхід ФГ «ВЕС-АГРО» до класифікації виробництва посівного матеріалу та засобів захисту рослин за їх значущістю та попитом на ринку. Для зручності управління виробничими ресурсами та планування обсягів виробництва застосовується поділ на три категорії: категорія А включає запаси з найбільшою питомою вагою та

високим попитом, категорія В – ресурси із середнім рівнем попиту, а категорія С – ті запаси, які мають найнижчу комерційну значущість. Такий підхід дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни ринкових умов, своєчасно коригувати обсяги виробництва та оптимізувати розподіл ресурсів, що сприяє підвищенню ефективності використання матеріальних ресурсів і зниженню ризиків втрат.

Рис. 3.1. Аналітичне представлення пріоритетності вирощування насіння різних культур у ФГ «ВЕС-АГРО»

Крім того, для детальнішого аналізу доцільно визначити питомий внесок кожного виду запасів у загальному обсязі виробництва ФГ «ВЕС-

АГРО». Це дозволяє побачити, які культури або матеріали формують основу виробничого портфеля господарства, а які займають допоміжну або низькопріоритетну роль. Використання таких даних у поєднанні з систематичним АВС-аналізом створює надійну аналітичну базу для прийняття управлінських рішень, прогнозування попиту та оптимізації планування виробничих процесів. На рис. 3.2 наведено графічне відображення питомої ваги основних видів посівного матеріалу, що вирощуються у ФГ «ВЕС-АГРО», що дозволяє наочно оцінити їх значущість у виробничому портфелі господарства.

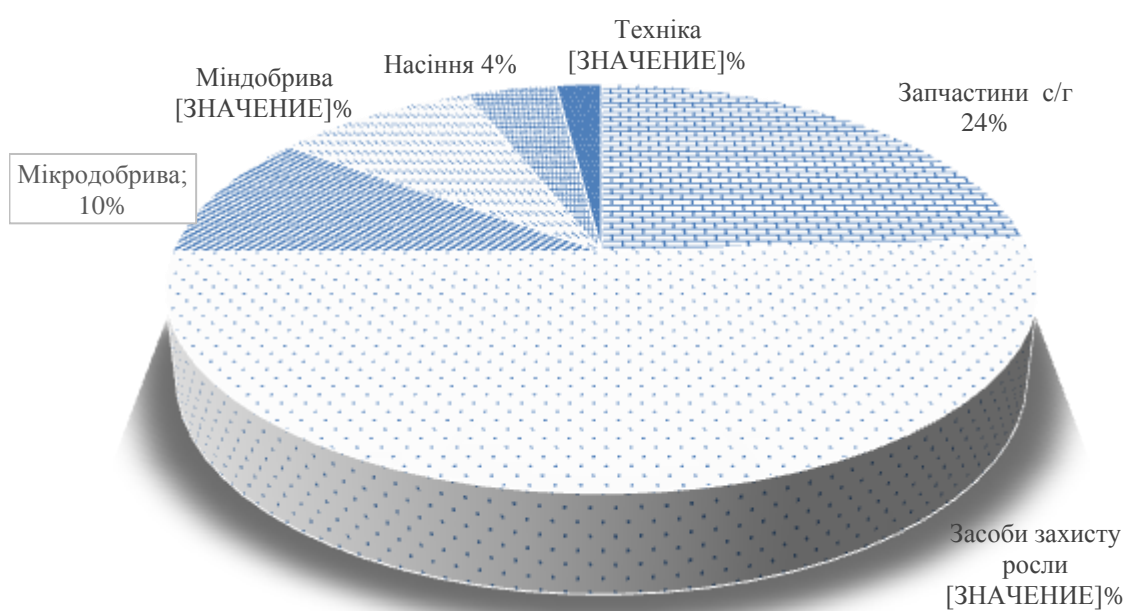

Рис. 3.2. Структура виробничого портфеля ФГ «ВЕС-АГРО» за 2024 р.
у % питомої ваги окремих видів посівного матеріалу

Як показує проведений аналіз, ФГ «ВЕС-АГРО» у своїй діяльності найбільшу увагу приділяє виробництву та реалізації посівного матеріалу, зокрема насіння зернових та олійних культур. Так, на даний напрямок припадає понад 50% від загального обсягу продукції, що входить до портфеля господарства та пропонується для продажу клієнтам. Це свідчить про стратегічну орієнтацію підприємства на забезпечення високоякісного насіння для аграрного ринку, адже саме ці продукти становлять основу

доходів та прибутковості ФГ «ВЕС-АГРО». З огляду на це, підприємство прагне не лише підтримувати стабільні обсяги виробництва, але й оптимізувати облік та контроль за запасами, що дозволяє більш ефективно планувати реалізацію продукції та своєчасно реагувати на коливання попиту на ринку. У цілому, така концентрація на ключовому сегменті підкреслює роль ФГ «ВЕС-АГРО» як надійного постачальника насіння для аграрних виробників та дозволяє зміцнювати позиції господарства на конкурентному ринку.

3.2. Удосконалення аналітичних процесів шляхом формування розрахункових моделей управління використанням запасів ФГ «ВЕС-АГРО»

У рамках формування практичних рекомендацій, спрямованих на посилення ефективності аналітичних процедур у сфері управління запасами ФГ «ВЕС-АГРО», пропонується впровадження комплексного набору управлінських рішень. Запропонований пакет заходів покликаний забезпечити керівництво господарства необхідними інструментами для оперативного реагування на зміни у виробничих процесах, коригування обсягів та структури асортименту продукції, а також своєчасного перенаправлення ресурсів відповідно до ринкових потреб.

Особлива увага приділяється тому, що реалізація продукції, яка після виробництва переходить до статусу товарних запасів, є базовим стратегічним напрямом діяльності господарства. Саме тому системне застосування розробленого комплексу рекомендацій створює підґрунтя для підвищення якості аналітичних розрахунків, посилення контролю за ресурсами та покращення управління фінансовими результатами.

Запропонований підхід, представлений у вигляді структурованого алгоритму (рис. 3.3), дозволить оптимізувати аналітичну складову управління запасами, підвищити адаптивність підприємства до ринкових

коливань та забезпечити стабільність виробничої та збутової діяльності.

Рис. 3.3. Запропонована аналітична модель управління запасами ФГ «ВЕС-АГРО» як інструмент підвищення ефективності їх використання та подальшої реалізації

Одним із ключових етапів проведення дослідження є побудова комплексної розрахункової моделі, яка дає змогу всебічно оцінити ефективність використання виробничих запасів та визначити їх вплив на фінансово-економічні результати діяльності підприємства. З огляду на те, що ФГ «ВЕС-АГРО» спеціалізується на вирощуванні, зберіганні та реалізації продукції рослинництва, модель повинна враховувати специфічні особливості аграрного виробництва, а саме: умови зберігання товарної продукції та насіння, витрати на логістичне забезпечення, сезонність та коливання ринкових цін.

Першим етапом побудови моделі є класифікація запасів за основними товарними групами, які формують економічний потенціал господарства. Для

ФГ «ВЕС-АГРО» пропонується виокремити такі категорії: насіння сільськогосподарських культур, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, сільськогосподарська техніка, мікродобрива та запасні частини до техніки. Саме за цими групами доцільно здійснювати розподіл виробничих витрат, що дозволить підвищити точність облікових і аналітичних процедур та забезпечити ефективне управління ресурсами.

Другим важливим елементом моделі є визначення логістичних витрат. До них належать: витрати на транспортування продукції до покупців, доставка добрив та ЗЗР до виробничих ділянок, витрати на утримання складських приміщень, впровадження системи вентиляції та охолодження, якщо це необхідно для збереження якісних характеристик продукції. Належний рівень логістичного забезпечення дозволяє уникнути втрат, пов'язаних із псуванням чи зниженням якості запасів, що є критично важливим для аграрних підприємств.

Наступним етапом формування моделі є оцінка потенціалу реалізації продукції. У цьому контексті важливим є визначення прогнозованої ціни продажу, аналіз рівня конкуренції, потенційної місткості ринку та сезонних коливань. Сільськогосподарська діяльність є високозалежною від погодних умов, строків посівної та збиральної кампаній, тому планування реалізації повинно здійснюватися з урахуванням цих зовнішніх факторів. Важливо також оцінити рівень попиту на кожну групу товарів, що дозволить сформулювати точніші прогнози щодо доходів.

За результатами детального аналізу структури виробничих запасів ФГ «ВЕС-АГРО» було визначено групи товарів, що формують найбільший обсяг фінансових надходжень. До них належать: насіння (зернових, олійних культур), сільськогосподарська техніка та її комплектуючі, мінеральні та мікродобрива, продукція рослинництва, а також інші супутні товари, що реалізуються як побічний напрям діяльності. Для кожної з цих категорій запропоновано розрахункові позиції: обсяг реалізованої продукції, ціна за одиницю, сума доходу, а також собівартість одиниці товару. Така деталізація

дозволить підвищити точність розробленої моделі та визначити ключові точки впливу на фінансовий результат.

Оцінюючи макроекономічні умови функціонування аграрного ринку, слід зазначити, що протягом 2026 р. очікується подальше зростання інфляції в межах 6,9%, що призведе до підвищення вартості матеріальних ресурсів, транспортних послуг та виробничих процесів. Паралельно можливе зростання середнього рівня відпускних цін на агропродукцію на 5%, що дає підстави для розрахунку прогнозних показників доходів підприємства.

З урахуванням зазначених факторів було прийнято рішення здійснити комплексний прогноз зміни витрат і доходів ФГ «ВЕС-АГРО» по ключових товарних групах у 2026 р. Результати проведених розрахунків оформлено у вигляді розширеної таблиці (табл. 3.1), яка демонструє можливу динаміку собівартості продукції та чистого доходу підприємства під впливом зовнішніх економічних змін.

Аналіз прогнозної моделі динаміки собівартості та чистого доходу від реалізації продукції ФГ «ВЕС-АГРО» на 2026 рік показує, що під впливом очікуваного рівня інфляції в 6,9% прогнозується збільшення загальної собівартості реалізованої продукції на 16515 тис. грн., що відображає підвищення витрат на виробництво та логістику.

Водночас, завдяки прогнозованому зростанню середніх ринкових цін на продукцію на 5%, очікується збільшення чистого доходу підприємства до 6521980 тис. грн., що свідчить про позитивний вплив ринкових цін на фінансові результати. Найбільший внесок у зміни доходу та витрат роблять ключові товарні групи: засоби захисту рослин, насіння, сільськогосподарська техніка, мінеральні та мікродобрива, а також запчастини.

Отримані дані дозволяють керівництву ФГ «ВЕС-АГРО» приймати більш обґрунтовані управлінські рішення, зокрема: планувати обсяги виробництва, оптимізувати асортимент продукції, коригувати закупівлі та логістику, а також впроваджувати інструменти контролю та аналізу собівартості і доходів. Використання таких прогнозних оцінок сприятиме

підвищенню ефективності управління запасами та ресурсами підприємства, своєчасному реагуванню на коливання ринку і зниженню фінансових ризиків.

Таблиця 3.1

Прогнозна оцінка динаміки собівартості та чистого доходу від реалізації продукції ФГ «ВЕС-АГРО» на 2026 рік

Товари	Тис. грн.	Кількість реалізованої продукції, т	Середня ціна за од.	Дохід від реалізації на кожен вид товар	Собівартість одиниці реалізованої продукції, тис. грн.	Прогнозована собівартість реалізованої продукції, тис. грн. у 2026 році (інфляція +6,9%)	Прогнозований чистий дохід від реалізації, тис. грн. при зростанні ціни на 5%
Засоби захисту рослин	950000	990	225	222750	5700,0	6090,0	233900
Насіння	410000	485	185	89650	11600,0	12400,0	94000
Техніка	192000	75	61000	4575000	75500,0	80800,0	4804000
Сільськогосподарська продукція	1035000	1060	485	514100	5300,0	5660,0	539800
Міндобрива	76000	685	180	123300	8200,0	8760,0	129500
Запчастини сільськогосподарські, шт.	36000	1820	455	827100	3100,0	3300,0	869400
Мікродобрива	23500	122	225	27450	46500,0	49800,0	28820
Товари для населення	22000	60	120	7200	96000,0	102500,0	7560
Разом	1 760 000			6 184 950	250800,0	267315,0	6 521 980
Прогнозована зміна рівня собівартості одиниці реалізованої продукції через зростання інфляції на 6,9% у 2026 році						+16 515	-
Прогнозована зміна рівня чистого доходу від реалізації за умови збільшення ціни на 5% у 2026 році						-	+337 030

Таким чином, дані таблиці 3.1 слугують надійною основою для стратегічного планування та прийняття управлінських рішень у 2026 році, забезпечуючи комплексний огляд фінансово-економічного стану підприємства щодо ключових груп товарів.

Отже, розроблена модель та запропонований комплекс управлінських заходів дозволяють ФГ «ВЕС-АГРО» підвищити ефективність управління запасами, своєчасно реагувати на ринкові коливання, оптимізувати використання ресурсів та забезпечити стабільність виробничої та збутової

діяльності. Впровадження аналітичних процедур і розрахункових моделей створює надійну основу для прийняття стратегічних рішень та забезпечує комплексний контроль над фінансово-економічними результатами підприємства.

Висновки до розділу 3

1. У рамках підвищення ефективності аналітичних процедур управління запасами у ФГ «ВЕС-АГРО» пропонується впровадження комплексного пакету рекомендацій, який дозволяє своєчасно реагувати на зміни в операційній діяльності, коригувати фокус у виробничому асортименті та оптимізувати управління товарами, що підлягають реалізації. Зважаючи на стратегічну роль реалізації продукції у фінансових результатах підприємства, застосування запропонованого набору дій і правил сприятиме підвищенню якості аналітичних розрахунків, посиленню контролю за використанням ресурсів та підвищенню ефективності управління запасами.

2. Побудова розрахункової моделі дозволяє детально оцінити ефективність використання виробничих запасів ФГ «ВЕС-АГРО» та їхній вплив на доходи і витрати підприємства. Класифікація запасів за основними товарними групами – насіння, техніка, мінеральні та мікродобрива, засоби захисту рослин, запчастини та товари для населення – дає змогу розподілити виробничі витрати та здійснити прогнозування фінансових показників. З урахуванням очікуваного зростання інфляції на 6,9% у 2026 році прогнозується збільшення собівартості реалізованої продукції на 16515 тис. грн., а прогнозоване підвищення середніх ринкових цін на продукцію на 5% дозволяє очікувати збільшення чистого доходу до 6521980 тис. грн. Отримані результати створюють надійну основу для управлінських рішень щодо планування обсягів виробництва, оптимізації асортименту та ефективного використання ресурсів у 2026 році, сприяючи стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ

Виходячи з проведеного дослідження організації обліку виробничих запасів та аналізу їх використання, можна зробити такі висновки:

1. Аналіз економічної природи формування та використання запасів дозволяє констатувати, що вони є ключовим елементом оборотних активів підприємства, що забезпечує безперервність виробничо-комерційної діяльності, оптимізацію ресурсів та своєчасне задоволення потреб ринку. Запаси акумулюють вартість ресурсів, контролюють ризики та створюють економічні вигоди під час виробництва та реалізації продукції. Дослідження наукових джерел підтверджує багатогранність підходів до визначення сутності запасів, їх класифікації та управління, що свідчить про необхідність системного та стратегічного підходу до обліку, контролю та ефективного використання запасів у господарській діяльності. Запропоноване власне визначення підкреслює багаторівневий характер процесу формування та використання запасів, поєднуючи виробничі, облікові та управлінські аспекти.

2. Аналіз сучасних підходів до організації обліку запасів у вітчизняних підприємствах свідчить про необхідність поєднання традиційних принципів бухгалтерського обліку з інноваційними методами контролю та управління ресурсами. Застосування систематизованих процедур оцінки, відображення руху запасів у фінансовій звітності та впровадження електронних інформаційних систем дозволяє забезпечити достовірність даних, оптимізацію витрат і підвищення ефективності використання ресурсів. Сучасний облік запасів передбачає детальне сегментування за функціями та видами, оперативний контроль на всіх етапах виробничого циклу, а також дотримання вимог чинного законодавства та стандартів бухгалтерського обліку. Поєднання традиційних і цифрових методів обліку забезпечує підприємству можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення, підвищувати прозорість фінансових показників та ефективність

використання запасів у господарській діяльності.

3. Теоретичні аспекти дослідження запасів свідчать про їхню ключову роль у забезпеченні безперервності виробничого процесу та фінансової стабільності підприємства. Використання комплексного підходу до оцінки стану, структури та динаміки запасів дозволяє своєчасно виявляти надлишки або дефіцити, оцінювати ризики їх псування або морального старіння, а також прогнозувати потреби у майбутніх періодах. Побудований теоретичний механізм аналізу запасів створює основу для підвищення прозорості управлінської інформації та формування ефективних управлінських рішень щодо оптимізації використання виробничих ресурсів підприємства.

4. Фінансово-економічний стан ФГ «ВЕС-АГРО» за період 2020-2024 рр. демонструє стабільне зростання основних показників діяльності. Загальна сума активів зростає з 3 104,4 тис. грн. у 2020 році до 8 113,7 тис. грн. у 2024 році, причому оборотні активи на кінець періоду становили 5 474,4 тис. грн., що на 3 353,5 тис. грн. більше порівняно з 2020 роком. Основну частку оборотних активів продовжують складати виробничі запаси, які забезпечують безперервність виробничого процесу та ефективне використання ресурсів. Власний капітал господарства за цей час зріс до 6 771,1 тис. грн., що складає 403,5% від обсягу 2020 року, тоді як залучені кошти скоротилися з 0,85 до 0,20 частки у фінансуванні, що свідчить про зміцнення фінансової незалежності. Рівень прибутковості власного капіталу у 2024 році становив 19,8%, а чистий прибуток – 1 215,4 тис. грн., демонструючи здатність господарства генерувати фінансові результати попри коливання доходів і витрат.

Організаційна структура бухгалтерської служби ФГ «ВЕС-АГРО» передбачає централізоване ведення обліку головним бухгалтером, який забезпечує реєстрацію всіх господарських операцій, нарахування заробітної плати, податків та формування фінансової звітності у вигляді спрощених форм №1-мс «Баланс» та №2-мс «Звіт про фінансові результати» з

використанням програми «М.Е.Дос» та таблиць Excel. Поточна ліквідність господарства у 2024 році становила 4,09, коефіцієнт швидкої ліквідності – 0,50, а коефіцієнт загальної платоспроможності – 0,84, що свідчить про високий рівень фінансової стійкості та здатність виконувати короткострокові зобов'язання. Разом із тим, відсутність наказу про облікову політику підвищує ризик помилок у фінансових даних та потребує уваги керівництва для забезпечення більш системного підходу до організації бухгалтерського обліку.

5. Організація обліку виробничих запасів у ФГ «ВЕС-АГРО» поєднує сучасні цифрові інструменти та налагоджений документообіг. Використання системи М.Е.Дос забезпечує оперативне формування фінансових та податкових документів, контроль руху коштів і стану рахунків. Синтетичний облік узагальнює дані про запаси у грошовому вираженні, а аналітичний – деталізує їх за групами, номенклатурою, місцями зберігання та відповідальними особами, що гарантує повноту й достовірність інформації.

Належне оформлення первинних документів – накладних, інвентаризаційних відомостей та податкових накладних – створює надійну базу для фінансової та податкової звітності. Такий підхід сприяє оптимізації використання запасів, підвищенню ефективності управління ресурсами та забезпечує відповідність обліку вимогам законодавства.

6. Запропонований дашборд у поєднанні з RFID-системою, яка заздалегідь маркує кожен вид запасів, дозволяє у режимі реального часу вносити будь-які зміни – від обсягів і вартості до інформації про контрагентів. Така інтеграція дає можливість ФГ «ВЕС-АГРО» максимально оптимізувати облік виробничих запасів, які є ключовою складовою операційної діяльності господарства. Налагоджений таким чином аналітичний та складський облік сприятиме зниженню ризику непередбачуваних витрат та підвищенню ефективності управління ресурсами підприємства.

7. У рамках підвищення ефективності аналітичних процедур у

діяльності ФГ «ВЕС-АГРО» пропонується впровадити пакет рекомендацій, що дозволить своєчасно та оперативно коригувати операційну діяльність, змінювати пріоритети у формуванні асортименту продукції, яка надалі відображається як товари для реалізації. Враховуючи, що саме продаж запасів у вигляді продукції є ключовою стратегією господарства, такий системний підхід забезпечить оптимізацію аналітичної складової управлінської діяльності.

8. Для побудови розрахункової моделі, враховуючи специфіку сільськогосподарського профілю ФГ «ВЕС-АГРО», слід передбачити етапи зберігання, логістики та реалізації продукції. Пропонується розподіл запасів за категоріями: насіння, засоби захисту рослин, мінеральні та мікродобрива, сільськогосподарська техніка та запчастини – на основі яких будуть враховані виробничі витрати господарства.

9. Оцінюючи комплекс факторів, зокрема очікуваний рівень інфляції на загальнодержавному ринку в межах 6,9% та прогнозоване підвищення середньої ціни на одиницю реалізованої продукції на 5% у 2026 році, було прийнято рішення провести розрахунок прогнозованої моделі зміни майбутніх доходів і витрат ФГ «ВЕС-АГРО» за базовими товарними групами.

Результати моделювання показують, що через вплив інфляції загальна собівартість реалізованої продукції може зрости на 16 515 тис. грн., водночас очікуване підвищення ринкових цін на 5% дозволяє прогнозувати зростання чистого доходу від реалізації до 6 521 980 тис. грн. Найбільший внесок у зміну доходів і витрат роблять ключові товарні групи: засоби захисту рослин, насіння, сільськогосподарська техніка, мінеральні та мікродобрива, а також запчастини. Отримані розрахунки можуть стати надійною основою для прийняття управлінських рішень щодо планування обсягів виробництва, коригування асортименту продукції, оптимізації закупівель та логістики, а також підвищення ефективності контролю за витратами та доходами підприємства.

Отже, запропоновані вдосконалення, зокрема впровадження RFID-

системи та аналітичного дашборду, дозволяють оперативно відстежувати зміни у запасах, коригувати обсяги виробництва та асортимент продукції, знизити ризики непередбачуваних витрат та підвищити ефективність управління ресурсами, що в результаті сприяє стабільному покращенню фінансових результатів підприємства та оптимізації його операційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСНАТИХ ДЖЕРЕЛ

1. Andrii Zolkover, Viacheslav Dereza, Mykhailo Bril, Olha Hubaryk, Sergiy Popenko. The Influence of Fiscal Strategy on the Financial Sector Stability Oversight. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 18:11, 2025. P. 147-157. URL: <https://oidaijsd.com/wp-content/uploads/2025/08/18-11-12-17-IJSD-UR3-25-AZ.pdf>
2. Oleksander Yurchenko, Olga Chernetska, Nadiia Smirnova, Tetiana Horvat, Oleksandr Zinevych. International Accounting Norms and How They Affect the Accounting System of Ukraine. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 18:11, 2025. P. 269-278. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5486786
3. Kinzerska, O., Garafonova O., Kravchyk, Y., Ivanko, A., Prystupa A. Implementation of the financial strategy for sustainable ecological and economic development in the agricultural sector. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. №4(39). С. 578–586. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241757>.
4. Tsybuliak, A., Panchenko, V., Oliinyk, K., Karp, V. and Savanchuk, T. (2025). Transformational Potential of Green Finance on International Business Arena: Digital Paradigm of New Economy. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 8(2): 169-188. Doi: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.080209>
5. Бондаренко О. М., Тітаренко А. Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 63–67. С.63-67. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.63.
6. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів, спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» . О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шумкова; 2-ге вид. доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ, 2011. 576с.
7. Васільєва Л.М., Соколенко А.І. Сучасні проблеми та напрямки

вдосконалення організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 4 (44). С.623-625. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/144.pdf>

8. Губарик О.М. Міжнародні стандарти аудиту в умовах діджиталізації економіки: виклики для контролю якості. Система аудиту та фінансового контролю ЄС: досвід для України: матеріали I міжнародної науково-практичної конференції : Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2025. С. 42-45.

9. Губарик О.М., Чепець О.Г. Міжнародні стандарти обліку як основа для забезпечення ефективної фінансової звітності в аграрному секторі в період воєнного часу. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору: перспективи та реалії: збірник тез науково-практичної конференції 18-20 березня 2025 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С. 34-36.

10. Губарик О. М., Чепець О. Г., Поплавська К. С., Чорний Д. С. (2025). Сучасні напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними активами підприємства. Актуальні проблеми сталого розвитку, 2(8), 282-286. [https://doi.org/10.60022/2\(8\)-35S](https://doi.org/10.60022/2(8)-35S)

11. Губарик О. М., Чернецька О. В., Саванчук Т. М., *Облік і оподаткування операцій з давальницькою сировиною в аграрних підприємствах*. Приазовський економічний вісник. 2022. № 2 (31). С.127-131. URL: <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-31>

12. Демченко Т. А., Чвортко Л. А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. Економічні горизонти. Аналіз, аудит, облік та оподаткування. 2017. № 1(2). С.48-56. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/ekonomichniy_gorizont/2017/1/9.pdf

13. Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Збірник наукових праць №3-4

(280-281), 2021. С.28-34. DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34.

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

15. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.

16. Костишин Н.С. Первинний облік наявності та руху виробничих запасів у підприємствах - комбінатах хлібопродуктів. Причорноморські економічні студії. 2019. №46-2. С.114-121. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.46-41>.

17. Костякова Анна Анатоліївна. Наукове обґрунтування та практичні аспекти визначення шкоди та збитків, їх оцінка та облік в умовах воєнного стану. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки), 2023, 3.49.

18. Крочак Оксана, Матрос Олена, Михайловина Світлана. Активи цифрової трансформації як об'єкти обліку. Наукові перспективи (Naukovi perspektivi), 2022, 4 (22).

19. Круковська О.В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №7. С.58-61. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/13.pdf

20. Легеза Юлія. Правовий режим обліку та поводження з відходами гірничодобувної промисловості. Law. State. Technology, 2021, 1: 32-40.

21. Лежненко Л. І. Оцінка та класифікація витрат за міжнародними стандартами. Рекомендовано до друку науково-технічною радою Луцького національного технічного університету, протокол № 5 від 15.12. 2021 р., 2021, 382.

22. Лищенко О.Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами:

обліково-аналітичне забезпечення. Ефективна економіка. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6654>. DOI: 10.32702/2307-2105-2018.11.51.

23. Міньковська, А. В., Мирончук, М. В., & Щеглова, Т. С. (2024). Особливості оподаткування фермерських господарств: прикладний аспект. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (16). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-01>.

24. МСБО 2 «Запаси», затверджений Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затвержене наказом Мінфіну від 20.10.1999 р. № 246.

26. Нечипорук Н.В., Атамас О.П., Губарик О.М. Цифрові активи у ланцюгах постачання: стандарти обліку МСФЗ для трансграничних операцій та аудиторські ризики. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки", 2025. – № 7.

27. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

28. Одношевна О.О., Пільгун О.В., Біловол Є.В. Аналітична діагностика ефективності використання запасів підприємством, як елемент оптимізації системи ведення обліку та контролю. Проблеми сучасних трансформацій. Електронний науково-практичний журнал. № 15, 2024р.

29. Одношевна О. О. Практичні аспекти та шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2016, 6 (2): 146-148.

30. Орлова В. М., Мазіашвілі А. Р., Шепель К. К. Сучасний стан обліку та напрямки вдосконалення документального оформлення використання запасів в Україні. Вісник економіки транспорту і

промисловості. Економіка підприємства. 2022. №80. С.60-68. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.80.286808>.

31. Пилипенко Любомир, Воськало Володимир; Тивончук, Олена. Проблеми відображення у бухгалтерській звітності розвіданих запасів корисних копалин. Економіка та суспільство, 2023, 48. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

32. Подмешальська Ю.В., Парнюк О. В. Документальне забезпечення обліку товарних запасів на підприємстві. Агросвіт, 2020, 22: 97-104.

33. Полянська О.А., Чабанюк О.М., Кондрич С.В. Управлінський облік товарних запасів: напрями удосконалення методики. Економіка і суспільство. 2018. №19. С.1325-1333. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/197.pd

34. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення системи управління виробничими запасами. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 5. С. 102-110. DOI: 10.32702/23066814.2024. 5.102, 2024.

35. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Мінфіну від 24.05.95 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

36. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

37. Поплавська К. С. Сучасні підходи до організації та аналізу обліку виробничих запасів на підприємстві. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 22-23 жовтня 2025 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С. 92-93. URL: <https://drive.google.com/file/d/1IBxlnqUwlm-La03j9pVGHxDZELqSiERv/view>

38. Портоварас Т., Лукановська І. Специфіка, етапи та сучасні сутнісні ознаки процесів контролю й аналізу. *Економіка та суспільство*. 2024. №66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4596/4539>
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. №996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
40. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
41. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України № 2 від 10.01.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>
42. Саванчук Т., Боровенська А., Гервольська І. Завдання та місце внутрішнього контролю в системі управлінського обліку суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4979/4925>
43. Самодай Валентина, Донський, Максим, Гладун Марина. Оптимізація управління логістичними витратами в діяльності підприємств. *Економіка та суспільство*, 2023, 55.
44. Семчук Ж. В., Облік запасів на підприємствах ресторанного господарства. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, 2024, 40: 632-640.
45. Смалій Ю. О., Бенчак В. І., Польова Т. В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7360>. DOI:10.32702/2307-2105-2019.10.175
46. Тарасова Г.О., Гулевич С.В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2018. № 15. С.896-899. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/138.pdf

47. Тлучкевич Наталія. Проблемні аспекти в організації обліку готової продукції. Асютін Андрій, Фатенок-Ткачук Алла. Шляхи диджиталізації обліку, 2024, 145.

48. Хмелюк А.В., Черненко П.В. Організація обліку, контролю та аналізу виробничих запасів. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2023. №1(6). С.135-143. DOI: 10.31319/2709-2879.2023iss1(6).283027pp135-143.

49. Цивільний кодекс України: прийнято Верховною Радою України №435-IV від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>

50. Цятковська, Олена. Облікова політика, як інструмент управління нефінансовими активами державних установ. Вчені записки Університету «КРОК», 2023, 3 (71): 85-91.

51. Чернецька О.В., Гребенюк К.Ю., Чабаненко Є.Г. Внутрішній контроль діяльності: місце в системі управління та взаємозв'язок з обліково-аналітичним ресурсом підприємства. Економіка та суспільство. 2024. № 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4831>

52. Шпінь Вероніка, Мельник Тетяна. Методика оцінки запасів підприємства за вітчизняними і міжнародними стандартами обліку. Молодий вчений, 2021, 1 (89): 213-219.

53. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. № 15. Частина. С. 166-69.

URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/21604/1/ОСОБЛИВОСТІ%20ОБЛІКУ%20ТА%20АНАЛІЗУ%20ВИРОБНИЧИХ%20ЗАПАСІВ.pdf>